

ZBORCENÉ PŘÍMKOVÉ PLOCHY – ŘEŠENÉ PŘÍKLADY

Zpracovala: Kristýna Rožánková

FA ČVUT 2011

ZBORCENÉ PŘÍMKOVÉ PLOCHY

Zborcené přímkové plochy jsou určeny třemi křivkami k , l , m , které neleží na jedné rozvinutelné ploše. Křivky k , l , m se nazývají křivky řídící. Zborcená plocha je tvořena tzv. tvořícími přímkami, které protínají všechny řídící křivky k , l , m .

Do skupiny zborcených přímkových ploch patří tyto:

- kvadratické přímkové plochy (jednodílný hyperboloid, hyperbolický paraboloid, kvadratická kuželová plocha, kvadratická válcová plocha - tyto jmenované nejsou předmětem této práce)
- Štramberská trůba: řídící křivky – kružnice k , přímky l a m
- plocha Montpellierského oblouku: řídící křivky – kružnice k , přímky m a l
- plocha Marseilleského oblouku: řídící křivky – kružnice k a l , přímka m
- plocha šikmého průchodu: řídící křivky – kružnice k a l , přímka m
- cylindroidy (např. Frézierův cylindroid): řídícími křivkami jsou křivky k a l , z nichž žádná není přímka, dále je dána nevlastní přímka (m^∞), jež je určena řídící rovinou φ
- konoidy: řídící křivky – křivka k , přímka l a nevlastní přímka, jež je určena řídící rovinou φ .

Obecný postup pro tvorbu tvořících přímek:

- a) Vybereme si libovolný bod K na křivce k a uvažujeme dvě kuželové plochy, jedna s řídící křivkou l a vrcholem K , druhá s řídící křivkou m a rovněž vrcholem K . Společné přímky těchto dvou kuželových ploch jsou pak tvořícími přímkami dané zborcené přímkové plochy.
- b) Necht' jedna z křivek k , l , m je vlastní přímka – např. m je vlastní přímka. Uvažujme libovolnou rovinu λ procházející přímkou m a hledáme průsečíky křivek k a l s rovinou λ , např. $K \in k \cap \lambda$, $L \in l \cap \lambda$, pak přímka určená body K , L je přímkou zborcené plochy.
- c) Necht' jedna z křivek k , l , m je nevlastní přímka – např. m^∞ je nevlastní přímka určená řídící rovinou φ . Uvažujme libovolnou rovinu λ procházející přímkou m^∞ , tj. libovolnou rovinu λ rovnoběžnou s rovinou φ a hledáme průsečíky křivek k a l s rovinou λ , např. $K \in k \cap \lambda$, $L \in l \cap \lambda$, pak přímka určená body K , L je přímkou zborcené plochy.

Pro použití v praxi uvažujeme pouze části ploch, většinou omezené rovinami.

Řezy přímkových ploch libovolnou rovinou ϱ sestrojujeme bodově.

ZADÁNÍ

1. A4 na šířku

MP: O [16; 10,5]

Plocha nazývaná **Štramberská trúba** je určena řídícími křivkami:

- kružnice k (S, r = 4) v půdorysně, S [8, 5, 0]
- přímka l, L ∈ l, l ∥ x, L [8, 5, 6]
- přímka m, M ∈ m, m ⊥ v (x, z), M [8, 0, 9]

Zobrazte tvořící přímky plochy, sestrojte půdorysy, nárýsy i bokorysy těchto přímek.

2. A4 na výšku

PA: O [9, 10] , $\alpha(x, y) = 135^\circ$, $\alpha(x, z) = 120^\circ$

Plocha **Štramberská trúba** je určena řídícími křivkami:

- kružnice k (S, r = 4, 5) v půdorysně, S [0, 0, 0] ,
- přímka l, L ∈ l, l ∥ x, L [0, 0, 17] ,
- přímka M, M ∈ m, m ∥ y, M [0, 0, 11].

Zobrazte část plochy mezi rovinami π a α : $\alpha \parallel \pi$, L ∈ α , tj. zobrazte části tvořících přímek plochy a sestrojte obrysové křivky.

Dále zobrazte řez plochy rovinou $(\infty, \infty, 5)$; průniková křivka plochy a roviny je elipsa, sestrojte osy jejího obrazu.

3. A4 na výšku

KP: [13, 15], $\omega = 135^\circ$, q = 1

Plocha **Montpellierského oblouku** je určena řídícími křivkami:

- kružnice k (K, r = 3) v bokorysně μ (y, z), K [0, 0, 3],
- přímka l, L ∈ l, l ∥ y, L [7, 0, 9],
- přímka m, K ∈ m, m ⊥ μ (y, z).

Zobrazte nejméně 12 tvořících přímek plochy.

4. A4 na výšku

KP: [13, 15], $\omega = 135^\circ$, q = 1

Plocha **Marseilleského oblouku** je určena řídícími křivkami:

- kružnice k (K, r = 3) v bokorysně μ (y, z), K [0, 0, 3],
- kružnice l (L, r = 8) v rovině rovnoběžné s μ , L [5, 0, 0],
- přímka m, K ∈ m, m ⊥ μ .

Zobrazte nejméně 12 tvořících přímek plochy.

5. A4 na výšku

PA: ΔYXZ , Y [9,5; 14], |YX| = 10, izometrie, **PODHLÉD**

Zobrazte část plochy **Marseilleského oblouku** nad lichoběžníkem CDEF, C [5, 3, 0], D [0, 0, 0], E [0, 16, 0], F [5, 13, 0].

Plocha oblouku je určena řídícími křivkami:

- půlkružnice k (K, r = 5) v rovině rovnoběžné s bokorysnou μ (y, z), K [5, 8, 0] (půlkružnice nad půdorysnou),
- půlkružnice l (L, r = 12) v bokorysně μ , L [0, 8, -3],
- přímka m, K ∈ m, m ⊥ μ .

Zobrazte části nejméně 15-ti tvořících přímek plochy. Dále zobrazte řezy plochy rovinami α : EF ⊂ α , $\alpha \perp \pi$ a β : CD ⊂ β , $\beta \perp \pi$ (bodově).

6. A4 na výšku

KP: O [14, 15], $\alpha = 135^\circ$, $q = 1$

Plocha **šikmého průchodu** je určena řídícími křivkami:

- kružnice k (K, $r = 4$) v bokorysně μ , K [0, 0, 0],
- kružnice l (L, $r = 4$) v rovině rovnoběžné s μ , L [7, -3, 0],
- přímka m, $M \in m$, $m \perp \mu$, M je střed úsečky KL.

Zobrazte nejméně 12 tvořících přímek plochy.

7. A4 na výšku

PA: ΔXYZ , X [4, 5; 14], $|XY| = |XZ| = 10$, $|YZ| = 11$

Zobrazte část plochy **šikmého průchodu** mezi půlkružnicemi k(K, $r = 5$) a l(L, $r = 5$) (nad půdorysnou π (x, y)), K [0, 9, 0], L [10, 5, 0].

Půlkružnice k leží v bokorysně μ (y, z), půlkružnice l v rovině rovnoběžné s bokorysnou.

Zobrazte části nejméně 15-ti tvořících přímek plochy a sestrojte obrysovou křivku.

8. A4 na šířku

PA: O [14, 10], (osa z svislá), izometrie

Zobrazte část plochy nazývané **Freziérův cylindroid**. Plocha je určena těmito řídícími útvary:

- horní polovina elipsy k v nárysně ν (x, z), K [8, 0, 8] je střed, hlavní osa elipsy je rovnoběžná s osou x, velikost hlavní poloosy $a = 5$, velikost vedlejší poloosy $b = \frac{5}{\sqrt{2}}$,
- horní polovina elipsy l v bokorysně μ (y, z), L [0, 8, 0] je střed elipsy, hlavní osa elipsy je osa y, velikost hlavní poloosy $a = 5$, velikost vedlejší poloosy $b = \frac{5}{\sqrt{2}}$,
- nevlastní přímka, která je určena řídící rovinou φ , $KL \subset \varphi$, $\varphi \perp \pi$.

Zobrazte části tvořících přímek mezi křivkami k a l, sestrojte obrysovou křivku.

9. A4 na šířku

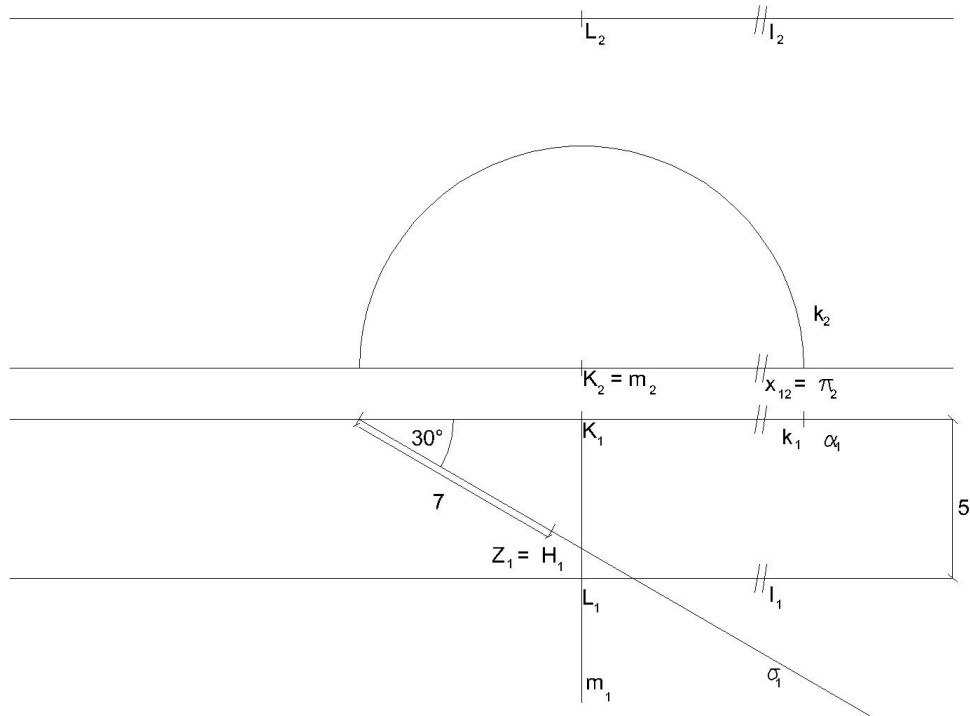
LP: H [20, 14], $v_h=8$, $d = 33$

Plocha **Montpelliérského oblouku** je určena řídícími křivkami:

- horní půlkružnice k(K, $r = 7$) v rovině α , α je kolmá k rovině π , $K \in \pi$.
- přímka l, $L \in l$, L nad π , $|L_1L| = 11$
- přímka m, $K \in m$, $m \perp \alpha$.

Zobrazte nejméně 10 tvořících přímek plochy.

9.

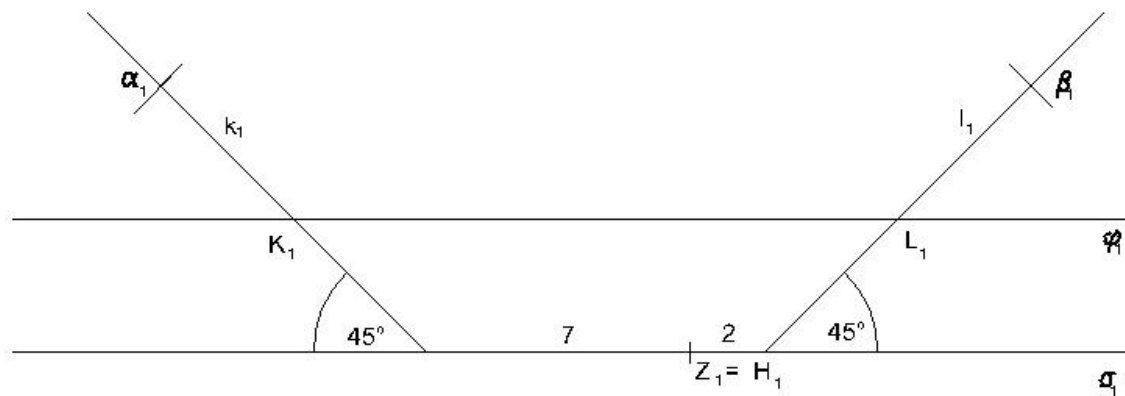
σ - průmětna

10. A4 na šířku

LP: H [18, 16], $v_h = 9$, $d = 28$

Zobrazte část plochy nazývané **cylindroid** (zobrazte část mezi rovinami α a β). Plocha je určena těmito řídicími útvary:

- horní půlkružnice $k(K, r = 5)$ v rovině α , α je kolmá k základní rovině π , $K \in \pi$,
- horní půlkružnice $l(L, r = 5)$ v rovině β , $\beta \perp \pi$, L nad π , $|L_1L| = 5$,
- nevlastní přímka určena rovinou φ , $KL \subset \varphi$, $\varphi \perp \pi$.

σ - průmětna

1. A4 na šířku

MP: O [16; 10,5]

Plocha nazývaná **Štramberská trůba** je určena řídícími křivkami:

a) kružnice k ($S, r = 4$) v půdorysně, $S [8, 5, 0]$

b) přímka $l, L \in l, l \parallel x, L [8, 5, 6]$

c) přímka $m, M \in m, m \perp \nu(x, z), M [8, 0, 9]$

Zobrazte tvořící přímky plochy, sestrojte půdorysy, nárýsy i bokorysy těchto přímek.

Postup:

1) Vyneseme si zadání. Řídící křivky jsou: kružnice k , přímky l a m .

2) Zvolíme si libovolnou rovinu λ , která obsahuje přímku m . Najdeme průsečíky λ s k – body K a K' - a průsečík λ s l – bod N . Tvořící přímky plochy jsou KN a $K'N$.

3) Přímky KN a $K'N$ protínají řídící přímku m v bodech R a R' . Pro konstrukci dalších přímek volíme další roviny procházející přímku m .

1

$$M_2 = m_2$$

$$L_2$$

$$l_2$$

$$M_3$$

$$L_3 = l_3$$

$$m_3$$

$$X_{1,2}$$

$$S_2 = M_1$$

$$k_2$$

$$O_{1,2}$$

$$S_3$$

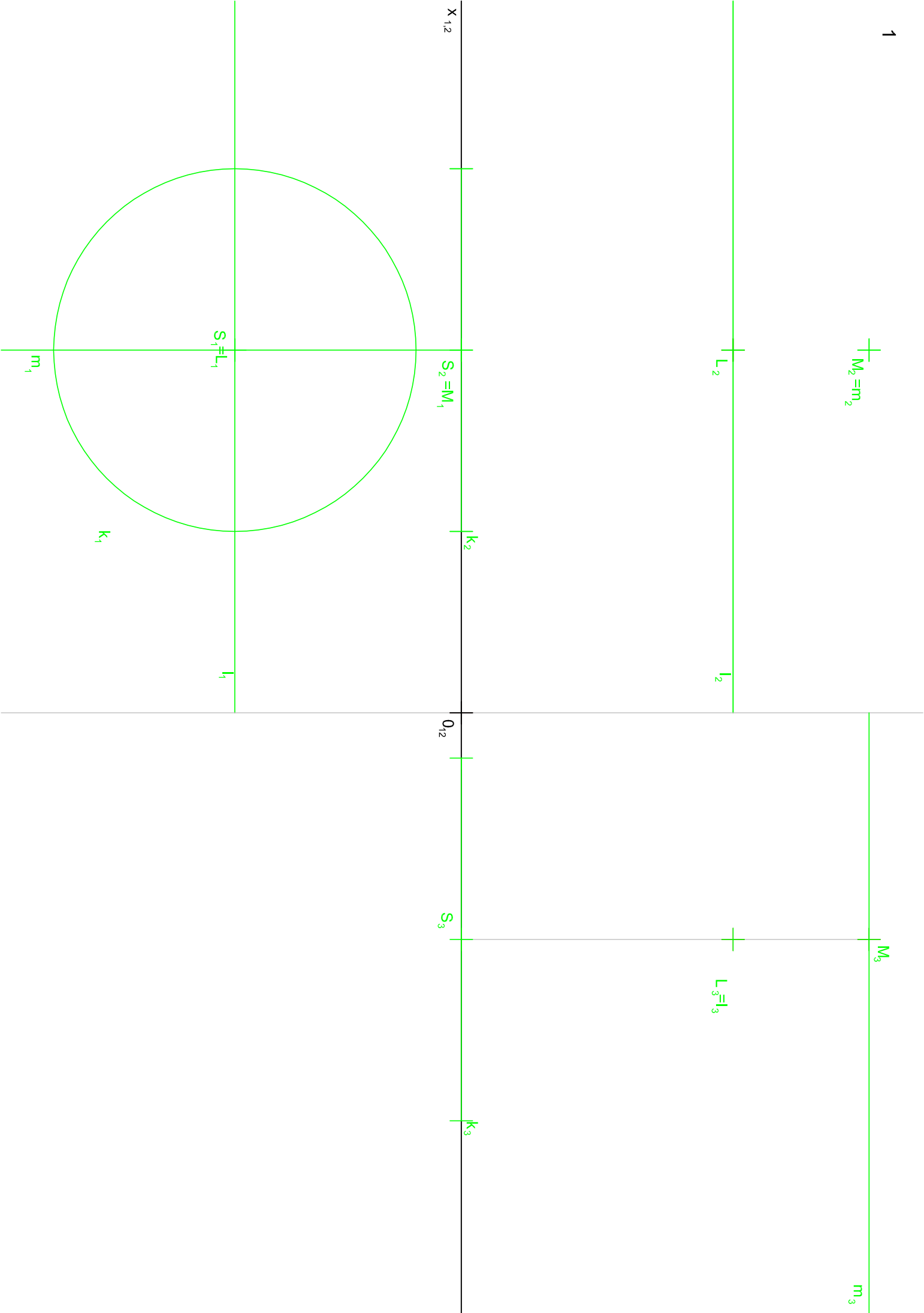
$$k_3$$

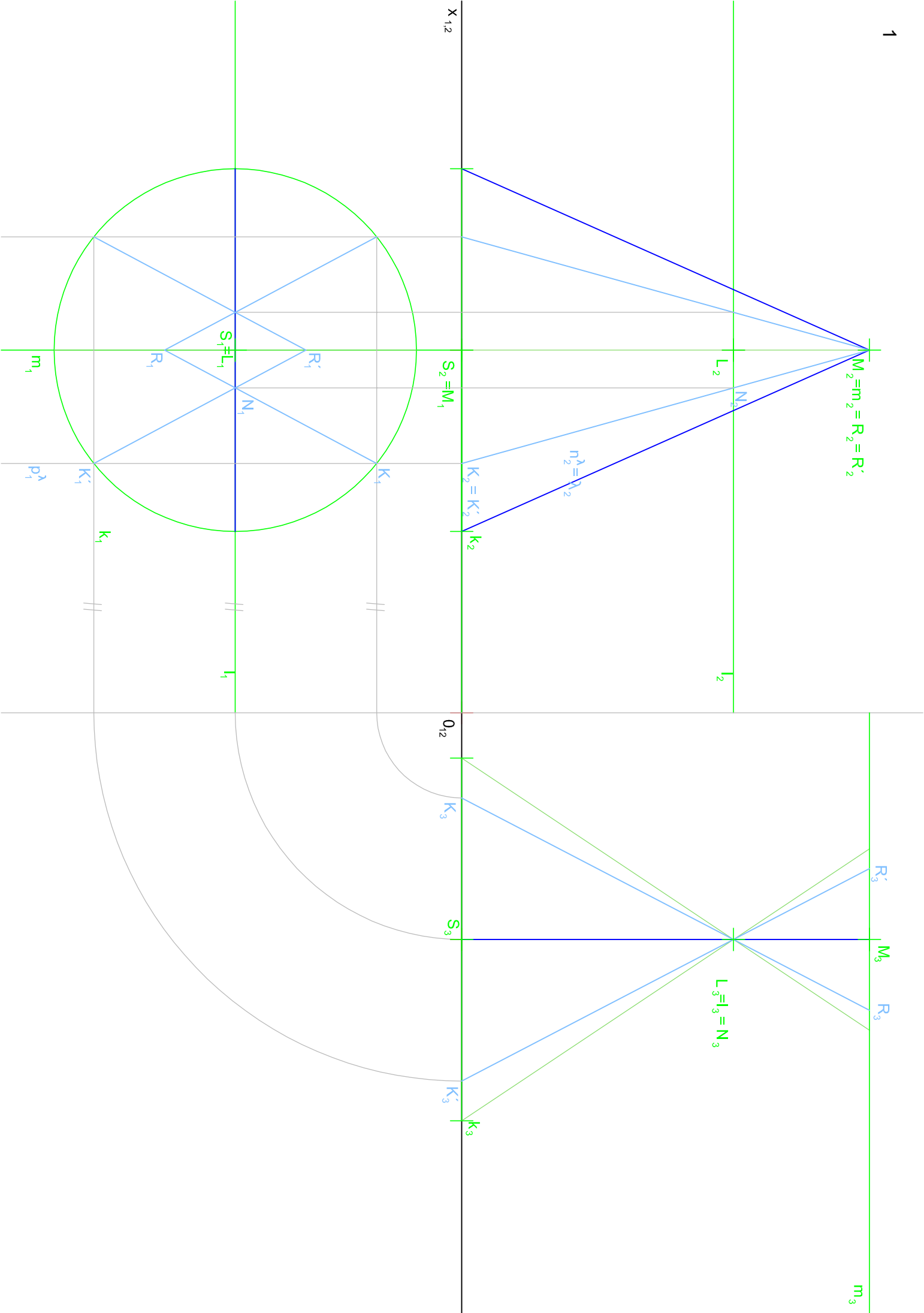
$$S_1 = L_1$$

$$l_1$$

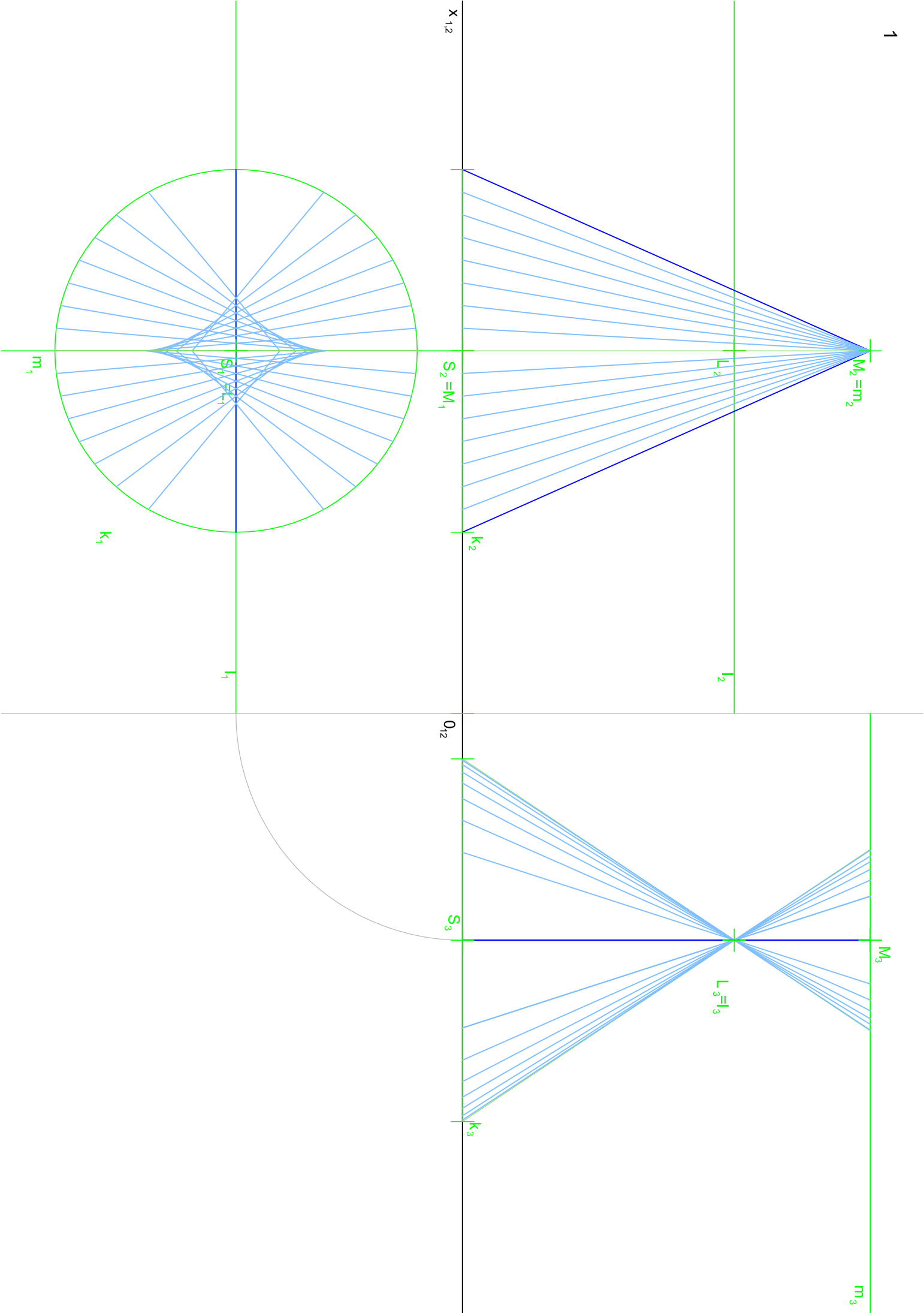
$$k_1$$

$$m_1$$

2. A4 na výšku

PA: $O [9, 10]$, $\alpha(x, y) = 135^\circ$, $\alpha(x, z) = 120^\circ$

Plocha **Štramberská trůba** je určena řídicími křivkami:

a) kružnice k (S , $r = 4, 5$) v půdorysně, $S [0, 0, 0]$,

b) přímka l , $L \in l$, $l \parallel x$, $L [0, 0, 17]$,

c) přímka m , $M \in m$, $m \parallel y$, $M [0, 0, 11]$.

Zobrazte část plochy mezi rovinami π a α : $\alpha \parallel \pi$, $L \in \alpha$, tj. zobrazte části tvořících přímek plochy a sestrojte obrysové křivky.

Dále zobrazte řez plochy rovinou $(\infty, \infty, 5)$; průniková křivka plochy a roviny je elipsa, sestrojte osy jejího obrazu.

Postup:

1) Vyneseme si zadání. Řídicí křivky jsou: kružnice k , přímky m a l .

2) Konstrukce tvořících přímek viz př. 1. Můžeme volit rovinu λ , která prochází přímkou l , nebo rovinu ω , která prochází přímkou m . Speciálně volíme-li rovinu $\nu(x, y)$ a $\mu(y, z)$, získáme přímky p, q a m, n .

3) Obrysová křivka: pro konstrukci obrysové křivky využijeme dostatečného množství obrazů tvořících přímek. Obrysová křivka je obálkou obrazů těchto přímek.

4) Řez rovinou ρ : vezměme tvořící přímky, které leží v nárýsně a bokorysně, označme průsečíky s rovinou ρ :

$$p \cap \rho = P$$

$$q \cap \rho = Q$$

$$m \cap \rho = M$$

$$n \cap \rho = N$$

PQ , MN jsou osy řezové elipsy. Jejich obrazy jsou sdružené průměry obrazu elipsy, použijeme Rytzovu konstrukci.

2

z

L

M

Z

O = S = L₁ = M₁

m

l

m_ρ

n_ρ

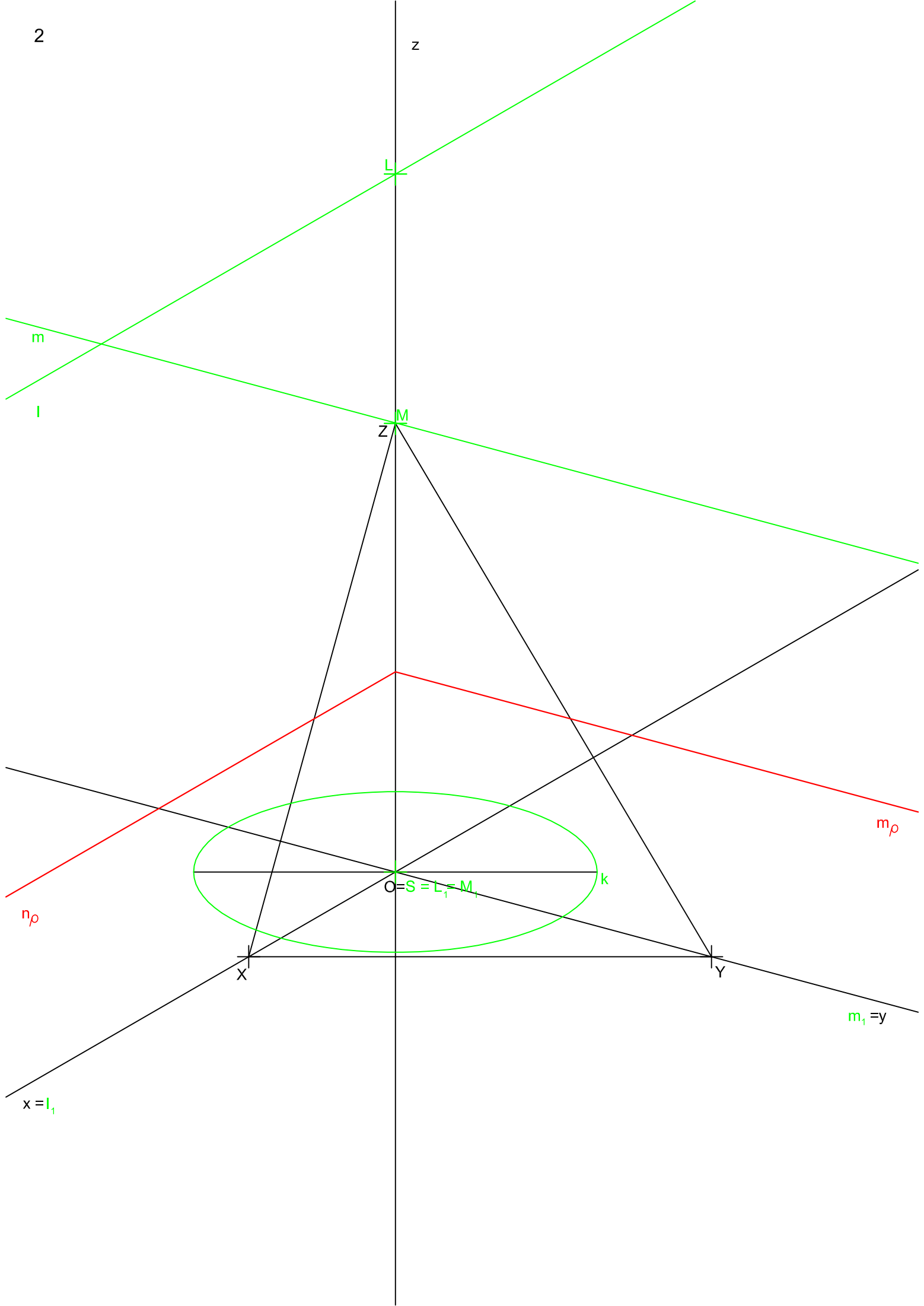
k

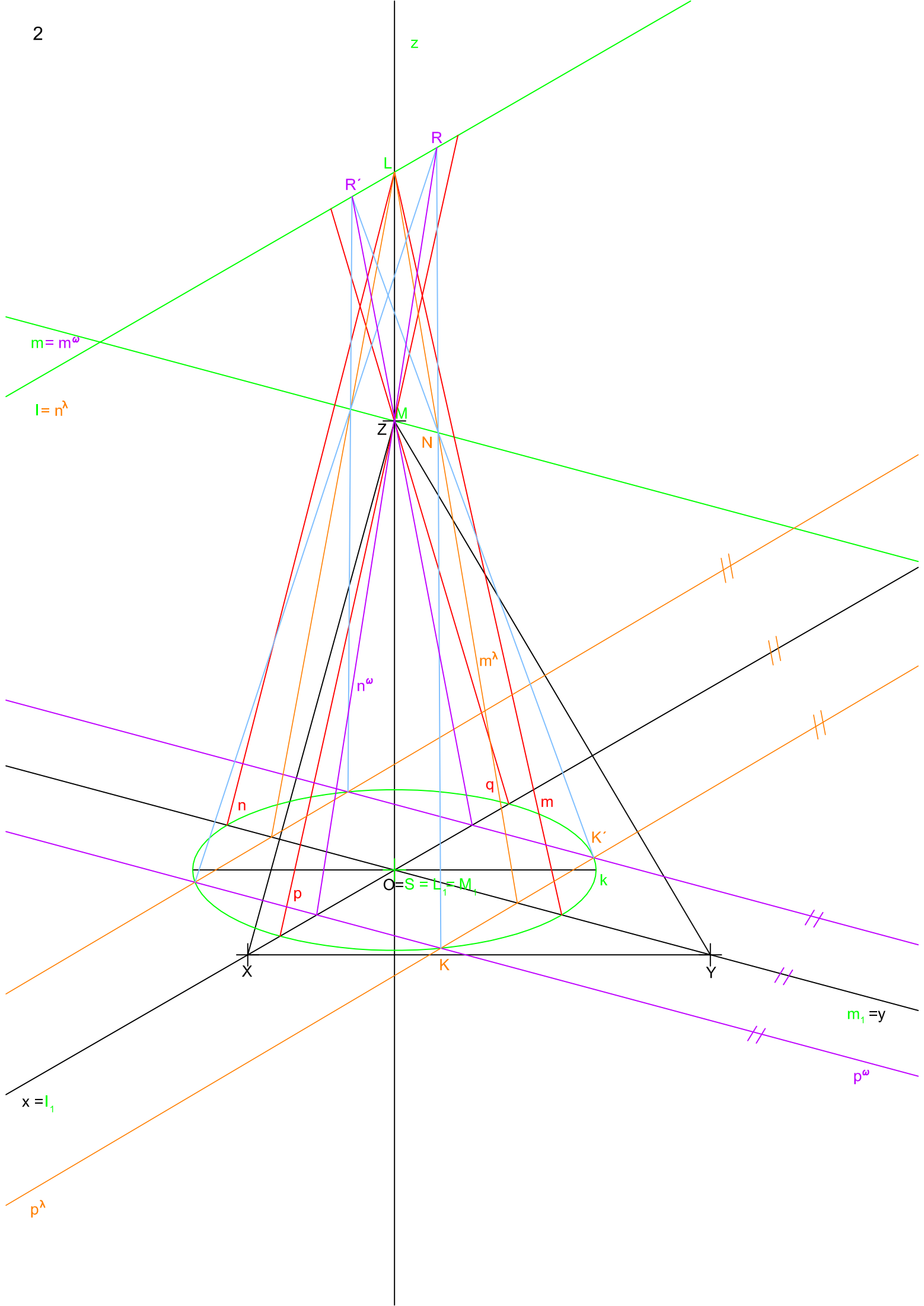
X'

Y'

m₁ = y

x = l₁

2

z

L

M

Z

O = S = L₁ = M₁

X

Y

m

l

obálka obrazů přímek
plochy

m_ρ

n_ρ

n

q

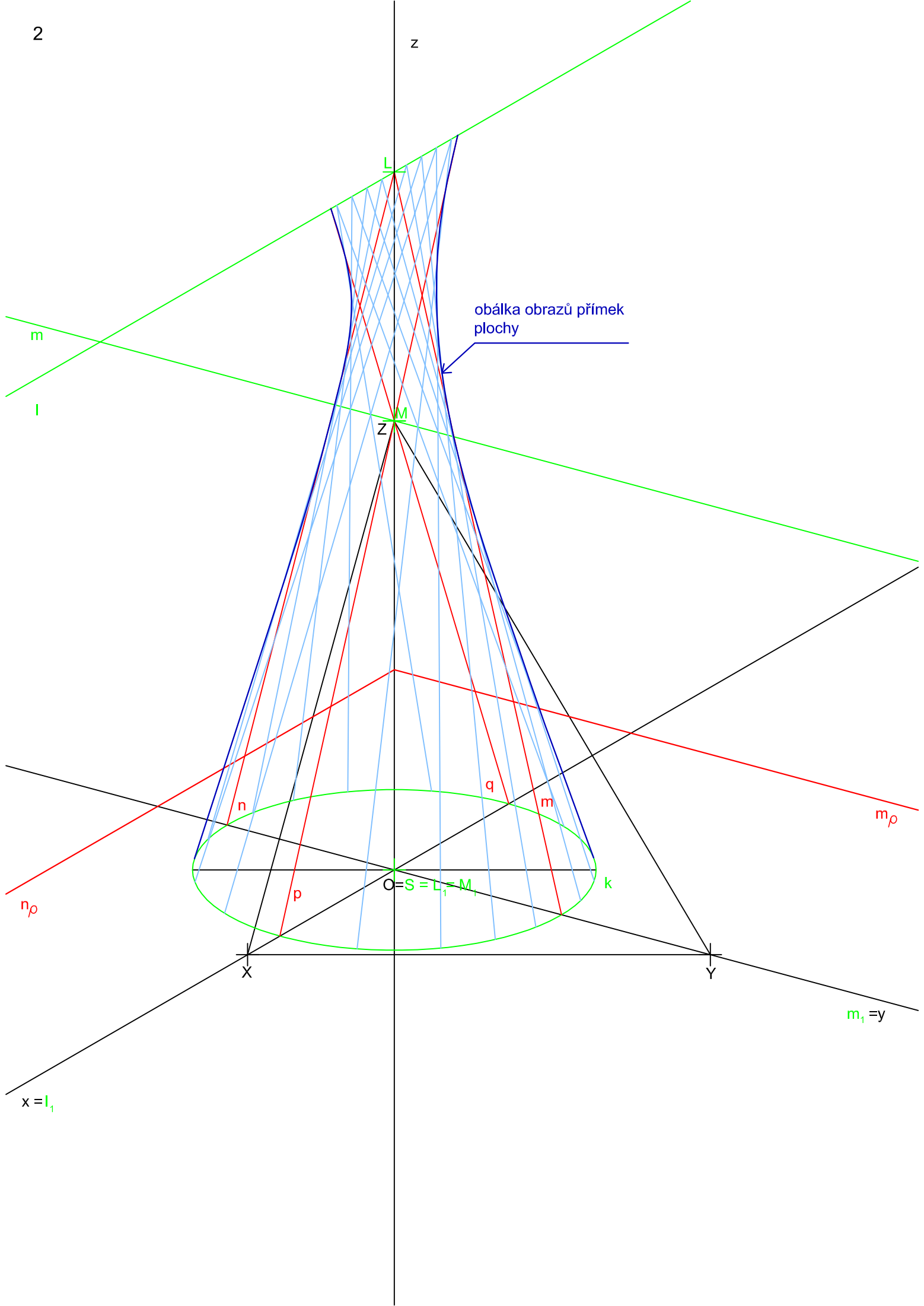
m

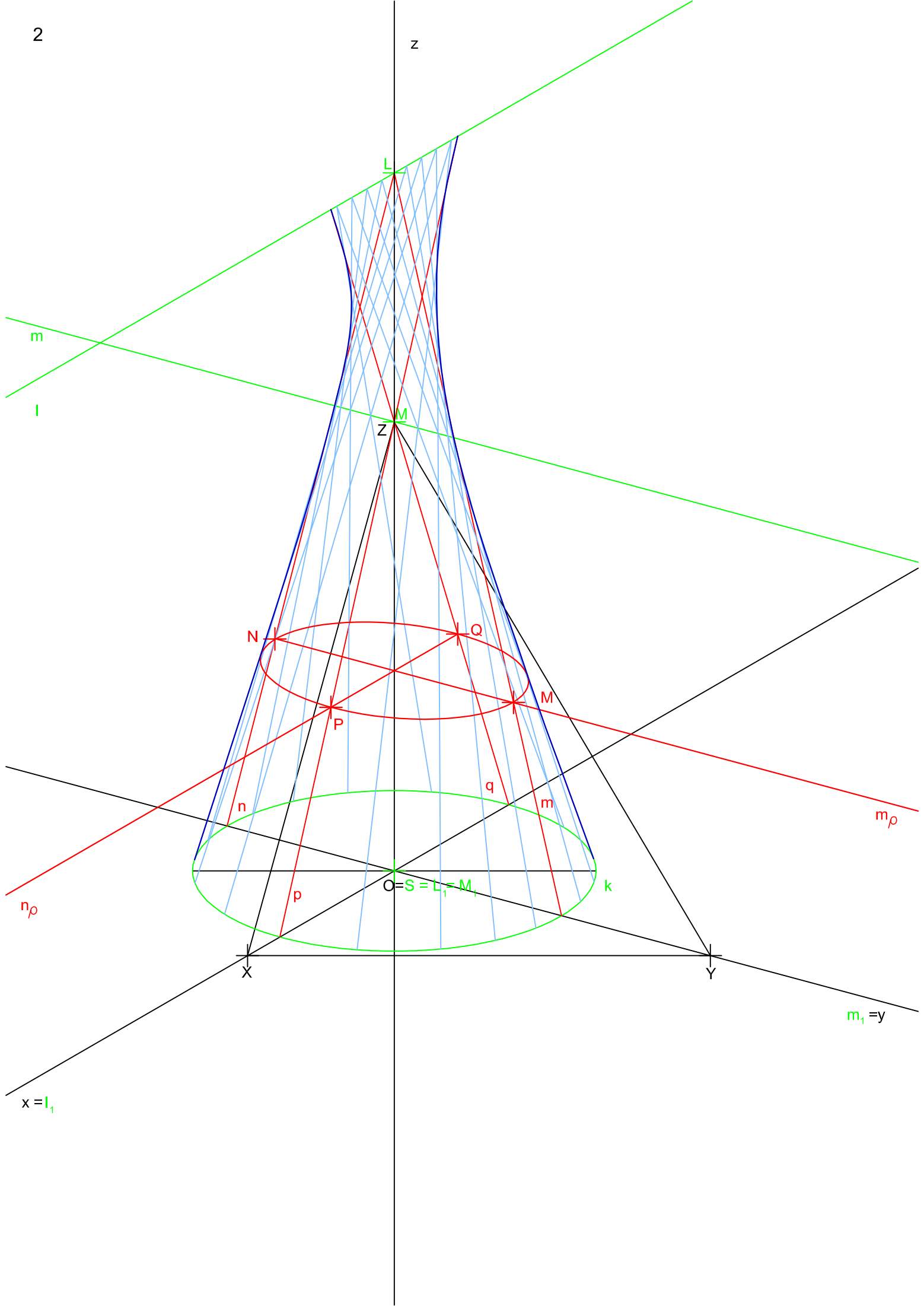
k

p

m₁=y

x=l₁

3. A4 na výšku

KP: [13, 15], $\omega = 135^\circ$, $q = 1$

Plocha **Montpeliorského oblouku** je určena řídícími křivkami:

- kružnice k (K , $r = 3$) v bokorysně μ (y, z), $K [0, 0, 3]$,
- přímka l , $L \in l$, $l \parallel y$, $L [7, 0, 9]$,
- přímka m , $K \in m$, $m \perp \mu$ (y, z).

Zobrazte nejméně 12 tvořících přímek plochy.

Postup:

1) Vyneseme zadání, tvořící křivky jsou: kružnice k , přímky m a l .

2) Zvolme libovolnou rovinu λ , která prochází přímkou m . Označme A, B průsečíky kružnice k a roviny λ . Označme N průsečík přímky l a roviny λ . Průsečík N jsme sestrojili pomocí průsečnice roviny λ a roviny α : $l \subset \alpha$, α je rovnoběžná s rovinou kružnice k .

Přímky plochy jsou přímky AN a BN , tyto přímky protnou řídící přímkou m v bodech R, Q .

Plocha je souměrná podle v (x, y), to lze využít ke konstrukci dalších přímek ($A'N'$, $B'N'$).

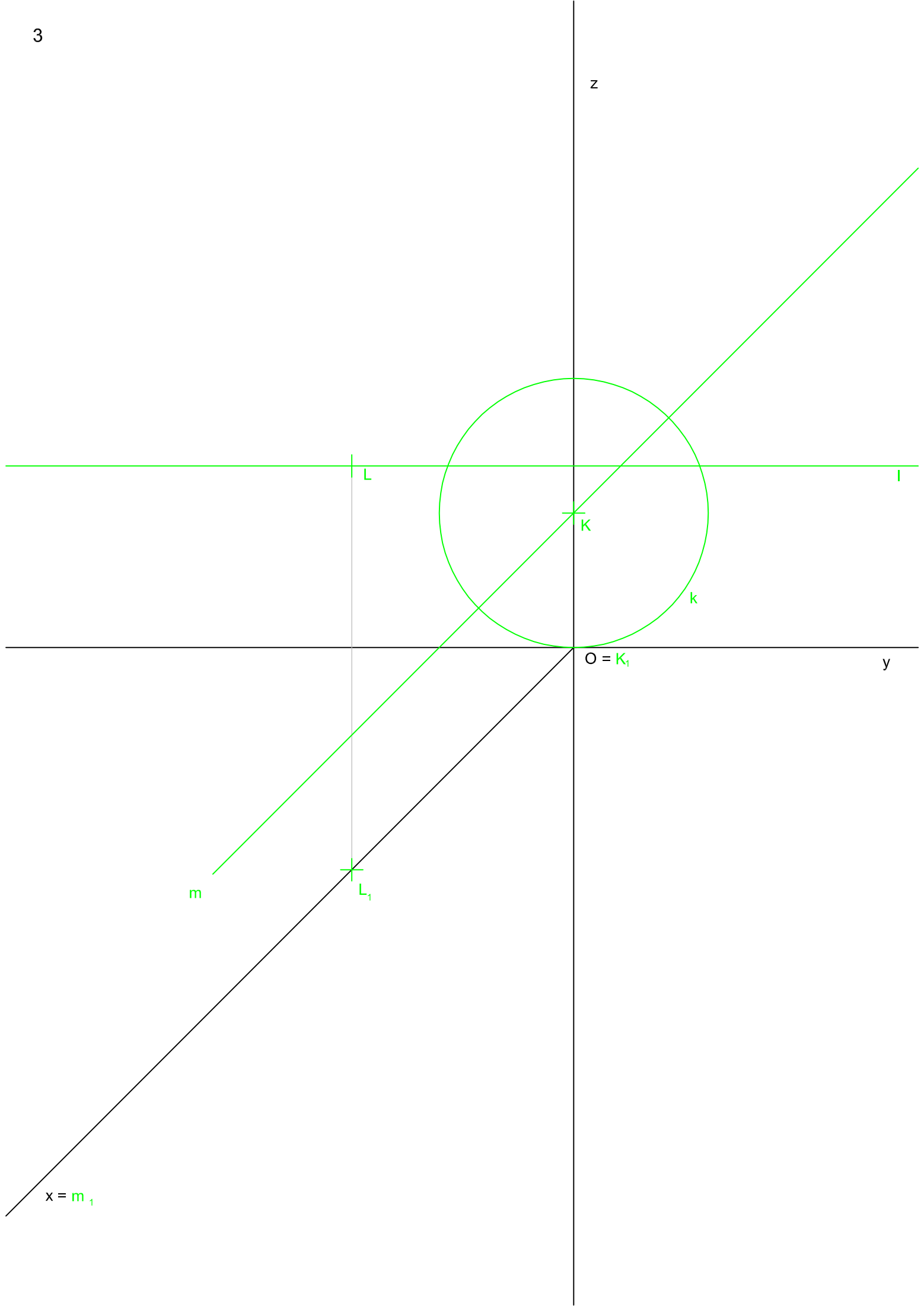
3) V praxi se využívají přímky, které buď protínají horní půlkružnici nebo dolní půlkružnici.

Konstrukci přímek si popíšeme zkráceně: označme M průsečík m s rovinou α . Označme p libovolný průměr kružnice k (bokorysná stopa libovolné roviny λ). Označme q přímkou, která je rovnoběžná s přímkou p a prochází bodem M (průsečnice α s libovolnou rovinou λ).

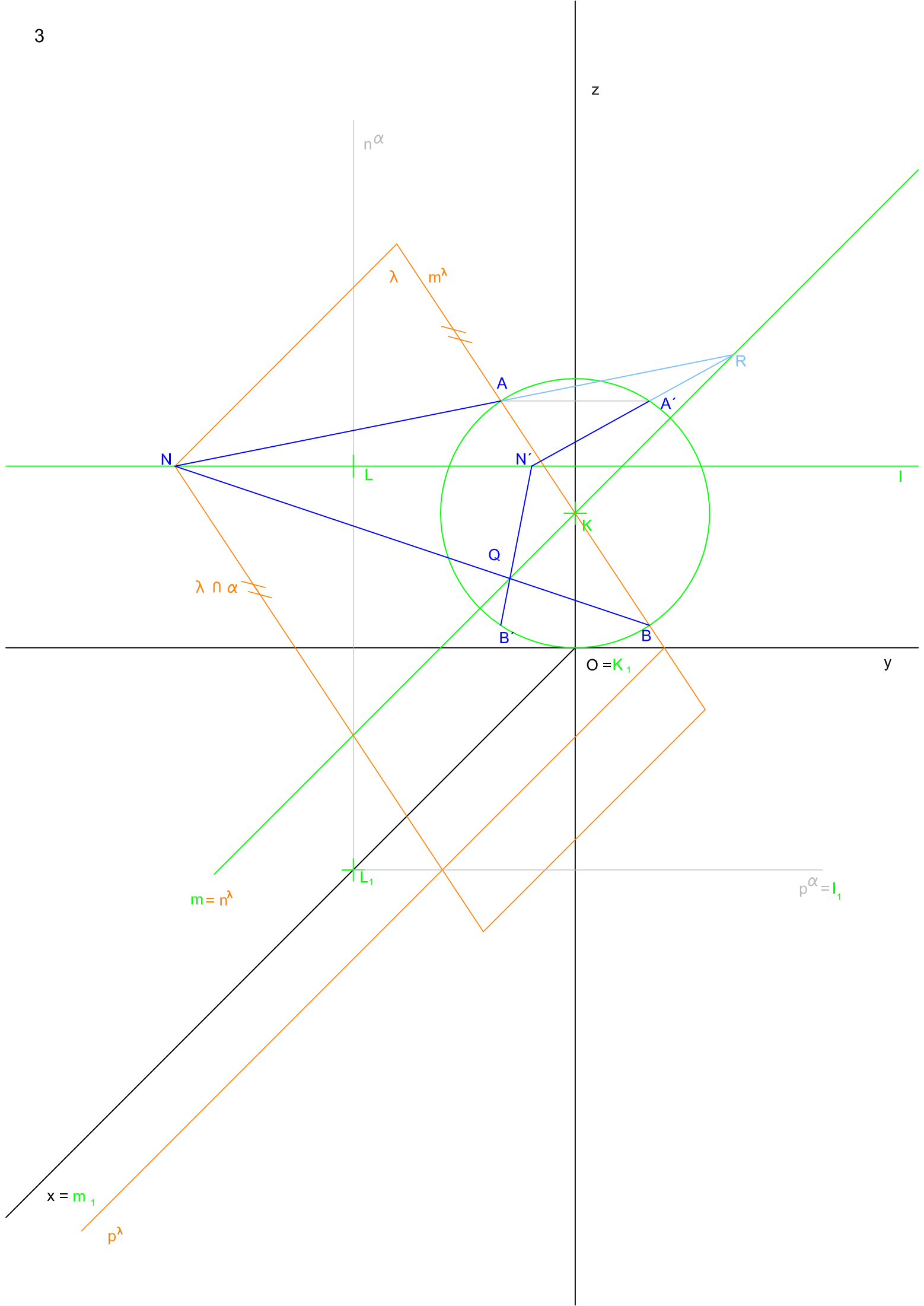
$$A \in k \cap p$$

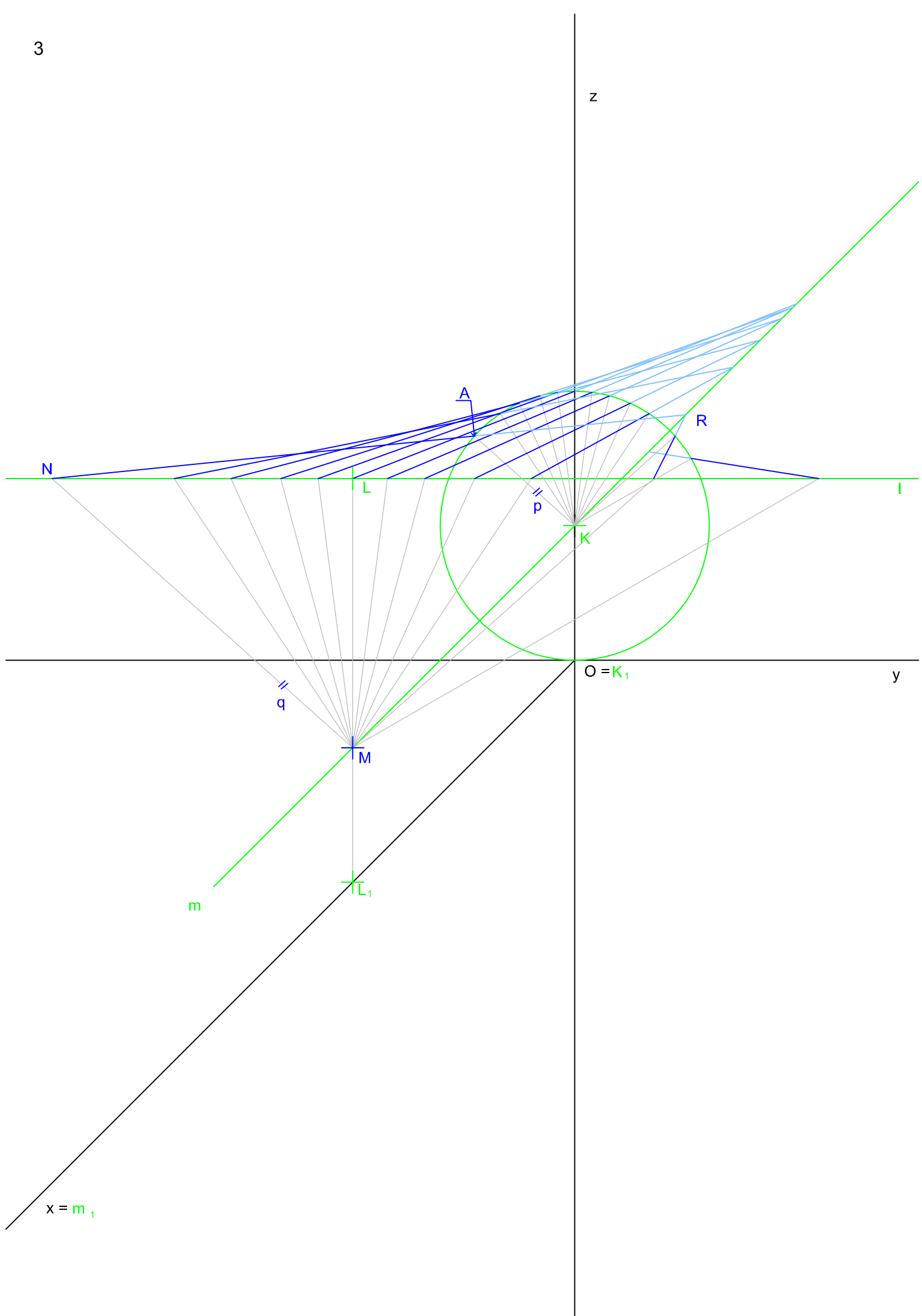
$$N = l \cap q$$

$$AN \cap m = R$$

4. A4 na výšku

KP: $[13, 15]$, $\omega = 135^\circ$, $q = 1$

Plocha **Marseilleského oblouku** je určena řídícími křivkami:

- kružnice k (K , $r = 3$) v bokorysně μ (y, z), $K [0, 0, 3]$,
- kružnice l (L , $r = 8$) v rovině rovnoběžné s μ , $L [5, 0, 0]$,
- přímka m , $K \in m$, $m \perp \mu$.

Zobrazte nejméně 12 tvořících přímek plochy.

Postup:

1) Vyneseme si zadání, tvořící křivky jsou: kružnice k a l , přímka m .

2) Zvolme libovolnou rovinu λ , která prochází přímkou m .

Označme A, B průsečíky kružnice k s rovinou λ .

Označme A', B' průsečíky kružnice l s rovinou λ , tyto průsečíky leží na průsečnici roviny λ a roviny α (rovina kružnice l).

Přímky plochy jsou přímky AA', BB' a také AB' a $A'B$.

Tyto přímky protínají řídící přímku m postupně v bodech R, Q, R', Q' .

Plocha je souměrná podle nárysny, to lze využít ke konstrukci dalších přímek plochy.

3) V praxi se nevyžívají přímky $AB', A'B$ (ty, které protínají přímku m v bodech mezi rovinami α a μ).

Popišme si konstrukci přímek zkráceně:

Označme M průsečík m s rovinou α .

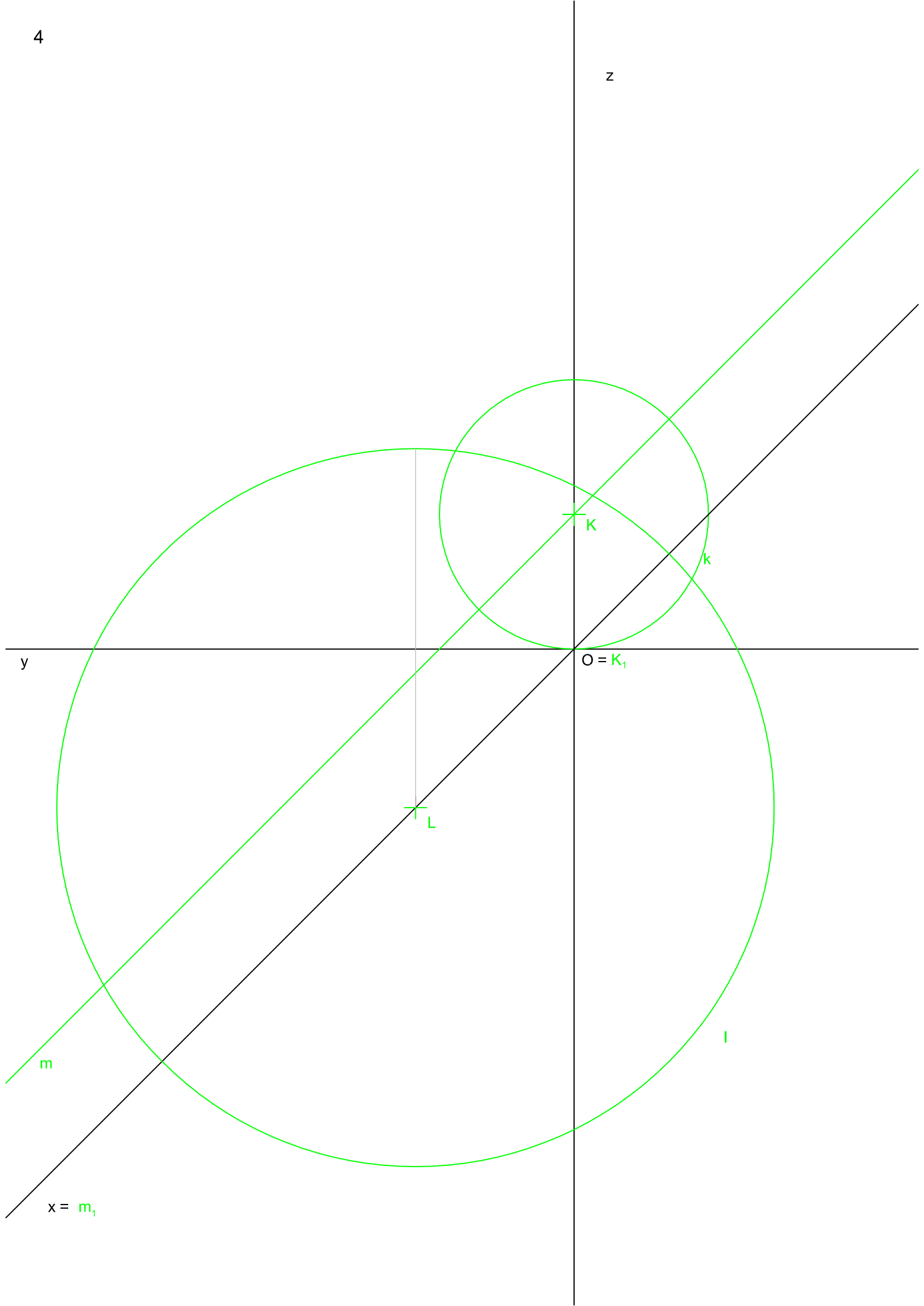
Označme p libovolný průměr kružnice k (bokorysná stopa libovolné roviny λ).

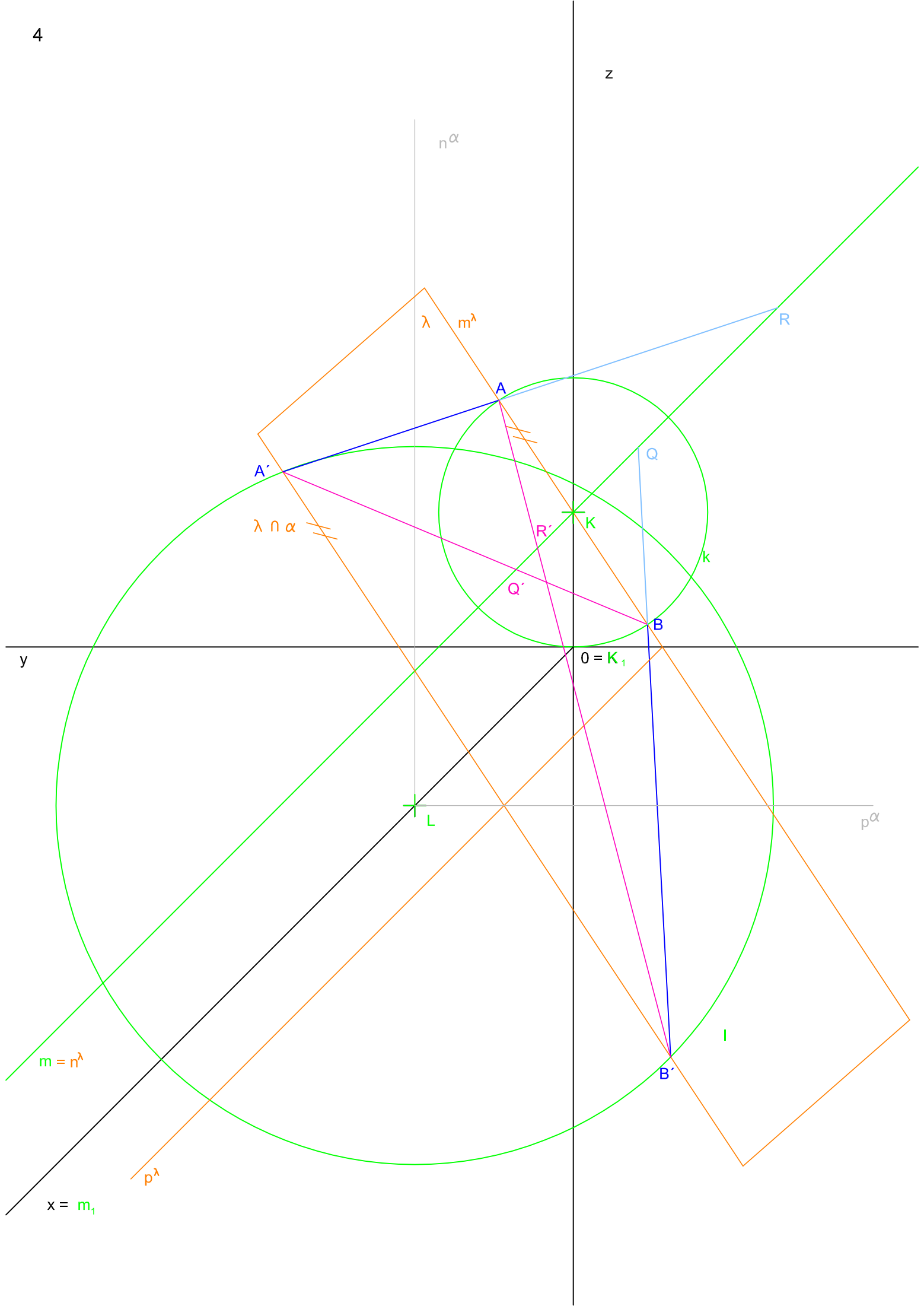
Označme q přímku, která je rovnoběžná s přímkou p a prochází bodem M (průsečnice α s libovolnou rovinou λ).

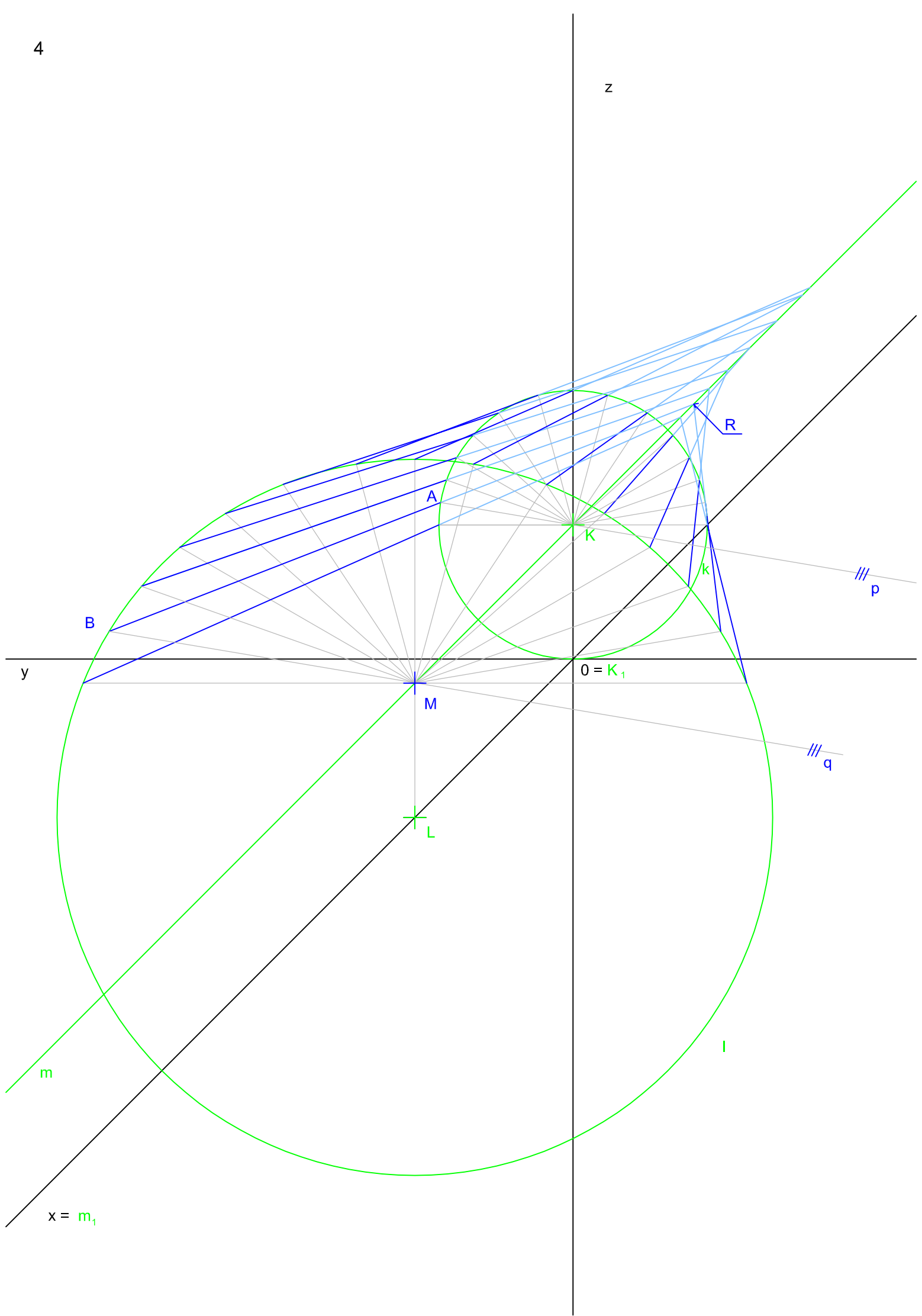
$A \in k \cap p$

$B \in l \cap q$

$AB \cap m = R$

5. A4 na výšku

PA: ΔYXZ , $Y [9,5; 14]$, $|YX| = 10$, izometrie, **PODHLÉD**

Zobrazte část plochy **Marseilleského oblouku** nad lichoběžníkem CDEF, $C [5, 3, 0]$, $D [0, 0, 0]$, $E [0, 16, 0]$, $F [5, 13, 0]$.

Plocha oblouku je určena řídícími křivkami:

- půlkružnice k (K , $r = 5$) v rovině rovnoběžné s bokorysnou μ (y, z), $K [5, 8, 0]$
(půlkružnice nad půdorysnou),
- půlkružnice l (L , $r = 12$) v bokorysně μ , $L [0, 8, -3]$,
- přímka m , $K \in m$, $m \perp \mu$.

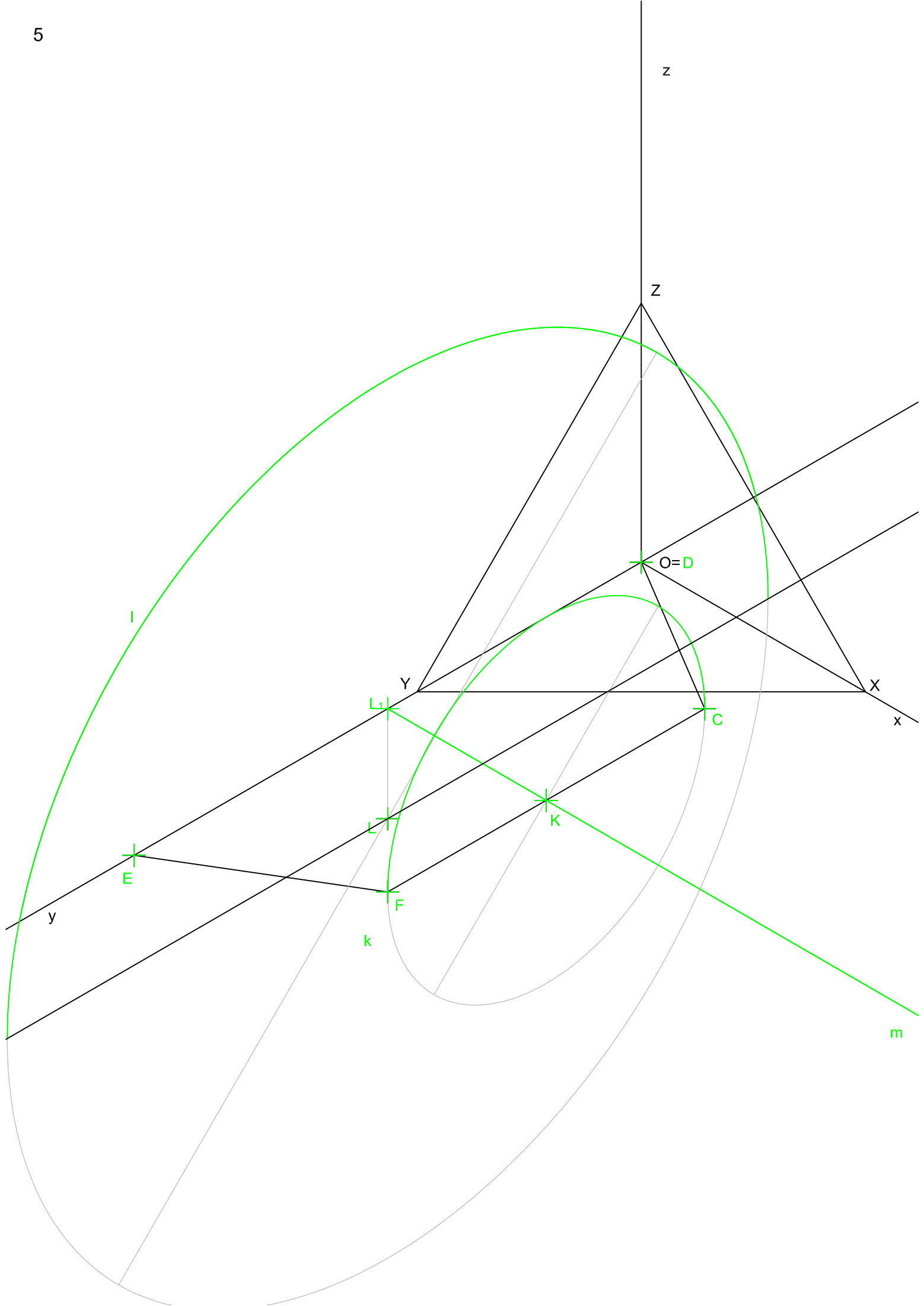
Zobrazte části nejméně 15-ti tvořících přímek plochy. Dále zobrazte řezy plochy rovinami α :
 $EF \subset \alpha$, $\alpha \perp \pi$ a β : $CD \subset \beta$, $\beta \perp \pi$ (bodově).

Postup:

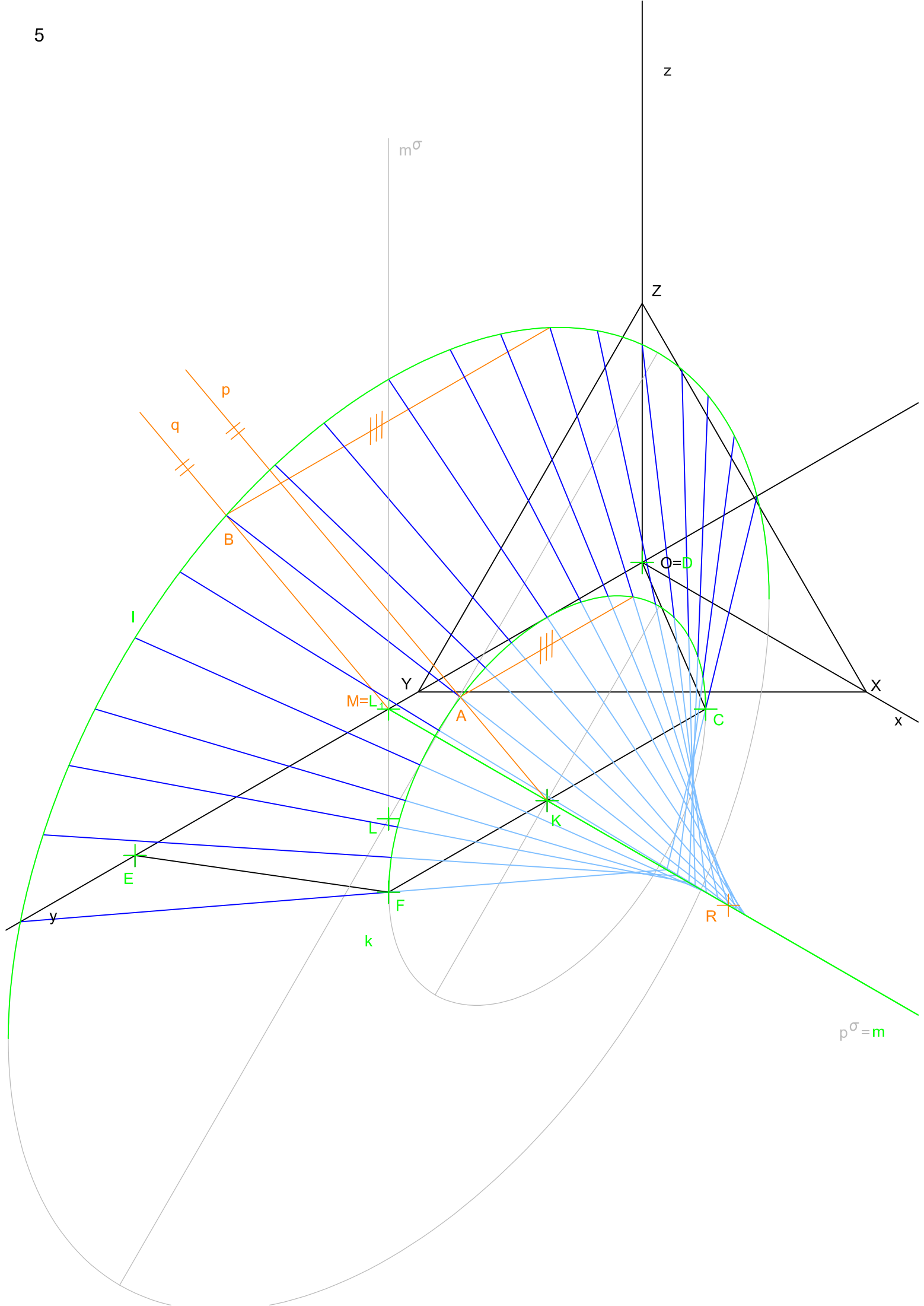
1) Vyneseme si zadání, tvořící křivky jsou: půlkružnice k a l , přímka m .

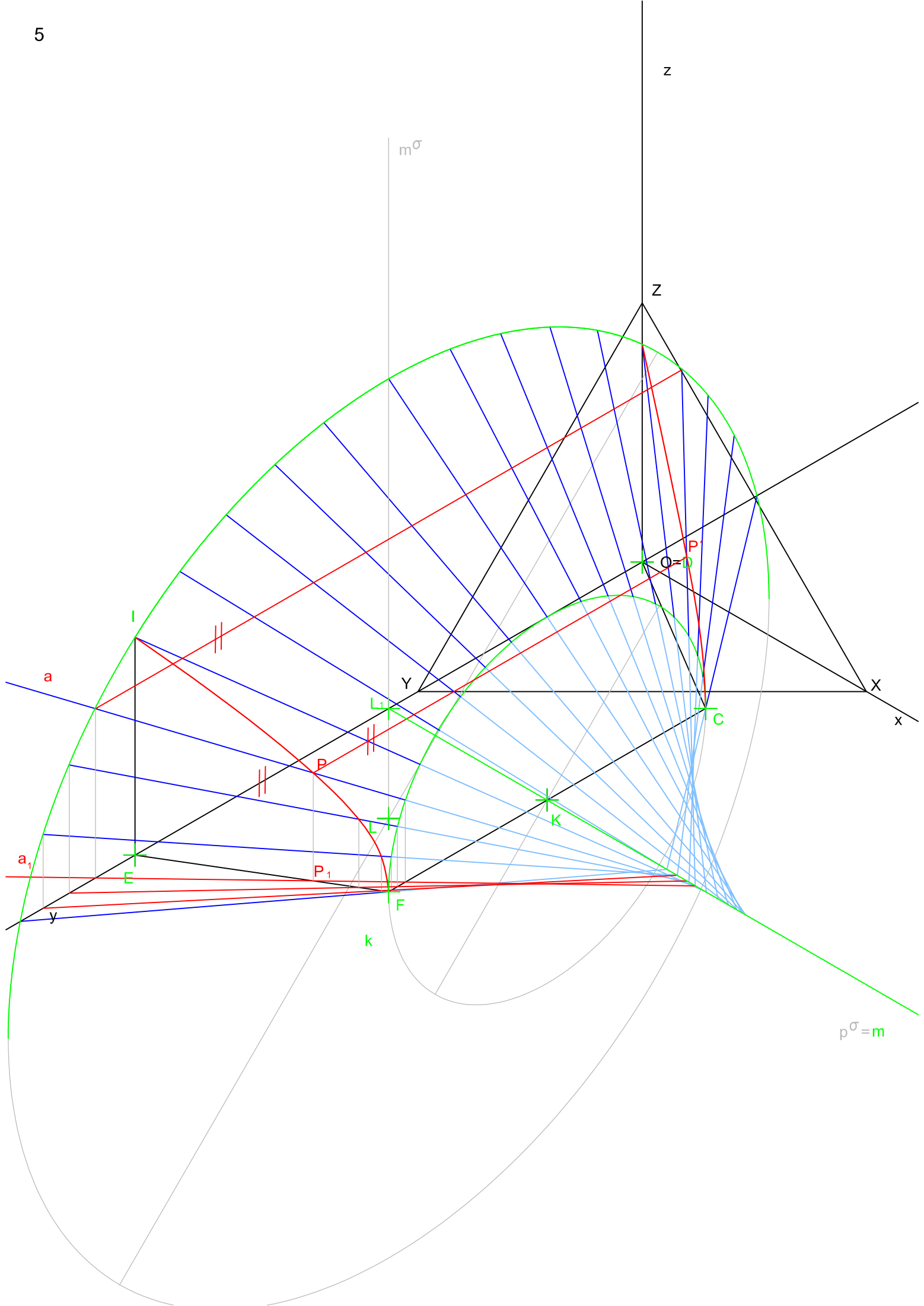
2) Při konstrukci tvořících přímek postupujeme stejně jako v př.4, plocha je souměrná podle roviny σ .

3) Řez: uvažujeme část plochy nad lichoběžníkem CDEF. Sestrojíme řezové křivky, které leží v rovinách α a β . $EF \subset \alpha$, $\alpha \perp \pi$, $CD \subset \beta$, $\beta \perp \pi$. Křivky sestrojíme bodově, zvolíme libovolnou tvořící přímku a plochy, $P = a \cap \alpha$. Plocha je souměrná podle roviny σ , to využijeme pro konstrukci řezové křivky v rovině β (bod P').

m^σ

z

Z

a

Y

X

x

C

a_1

E

P_1

F

k

K

O=D

P'

I

P

L_1

L

$p^\sigma = m$

y

||

||

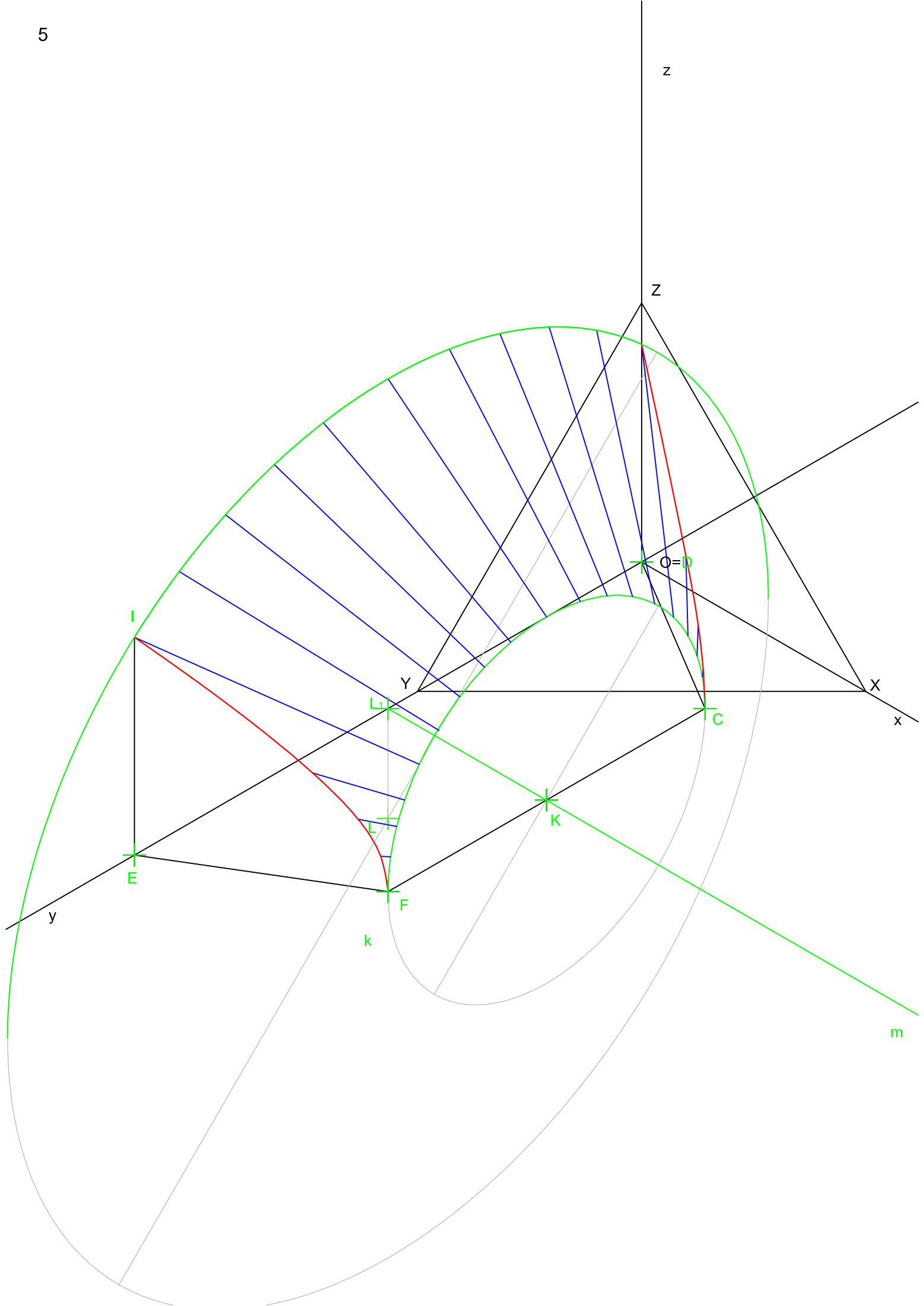
||

⊥

⊥

⊥

*

6. A4 na výšku

KP: O [14, 15], $\alpha = 135^\circ$, $q = 1$

Plocha **šikmého průchodu** je určena řídicími křivkami:

- kružnice k (K , $r = 4$) v bokorysně μ , $K [0, 0, 0]$,
- kružnice l (L , $r = 4$) v rovině rovnoběžné s μ , $L [7, -3, 0]$,
- přímka m , $M \in m$, $m \perp \mu$, M je střed úsečky KL .

Zobrazte nejméně 12 tvořících přímek plochy.

Postup:

1) Vyneseme si zadání, tvořící křivky jsou: kružnice k a l , přímka m .

Označme α rovinu kružnice l .

Označme $m \cap \alpha = I$, $m \cap \mu$ ($= m \cap$ rovina kružnice k) = II

2) Zvolme libovolnou rovinu λ , která prochází přímkou m .

Označme A, A' průsečíky kružnice k s rovinou λ .

Označme B, B' průsečíky l s rovinou λ .

Přímky $AB, A'B', AB', A'B$ protínají všechny řídicí křivky. Přímky AB a $A'B'$ protínají přímkou m v bodech R a Q .

POZOR: Přímky AB' a $A'B$ protínají přímkou m v bodě M . Tyto přímky leží na kuželové ploše, její řídicí kružnice je kružnice k (nebo l) a vrchol je bod M . Tyto přímky nepočítáme k tvořícím přímkám plochy šikmého průchodu!!!

3) Popišme si konstrukci přímek zkráceně:

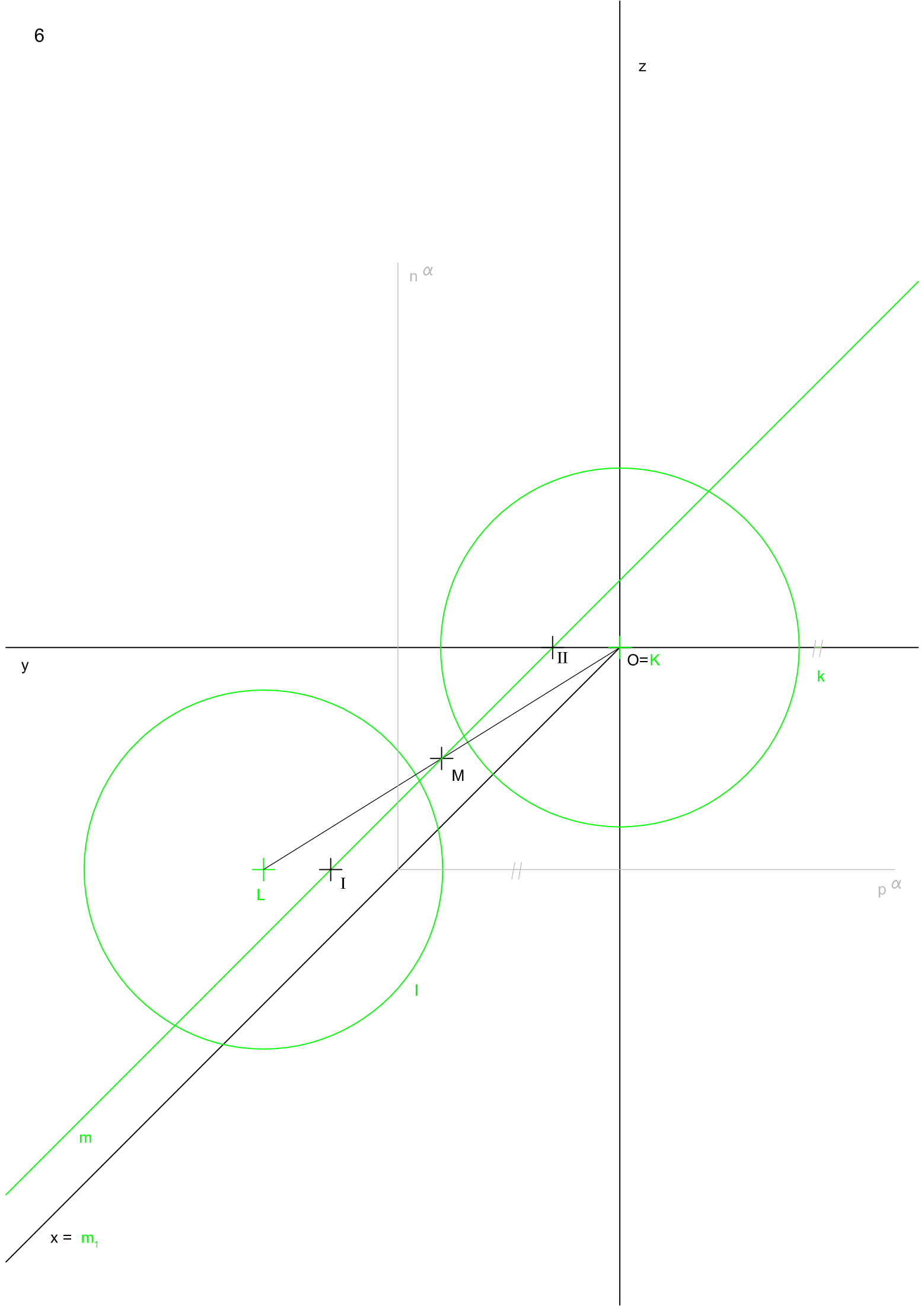
Označme p libovolnou přímkou procházející bodem II a ležící v rovině kružnice k (v bokorysně).

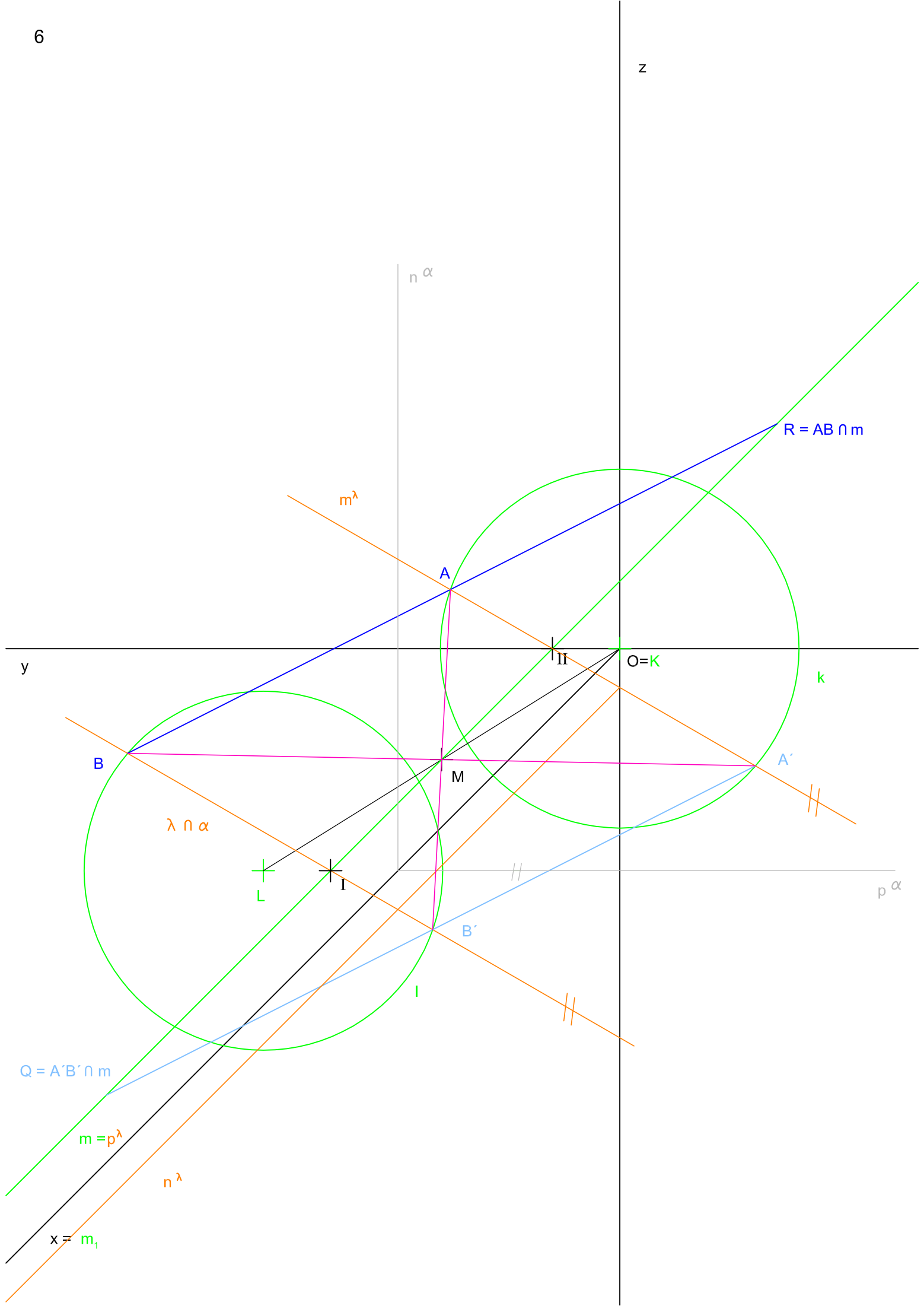
Označme q přímkou procházející bodem I a rovnoběžnou s p .

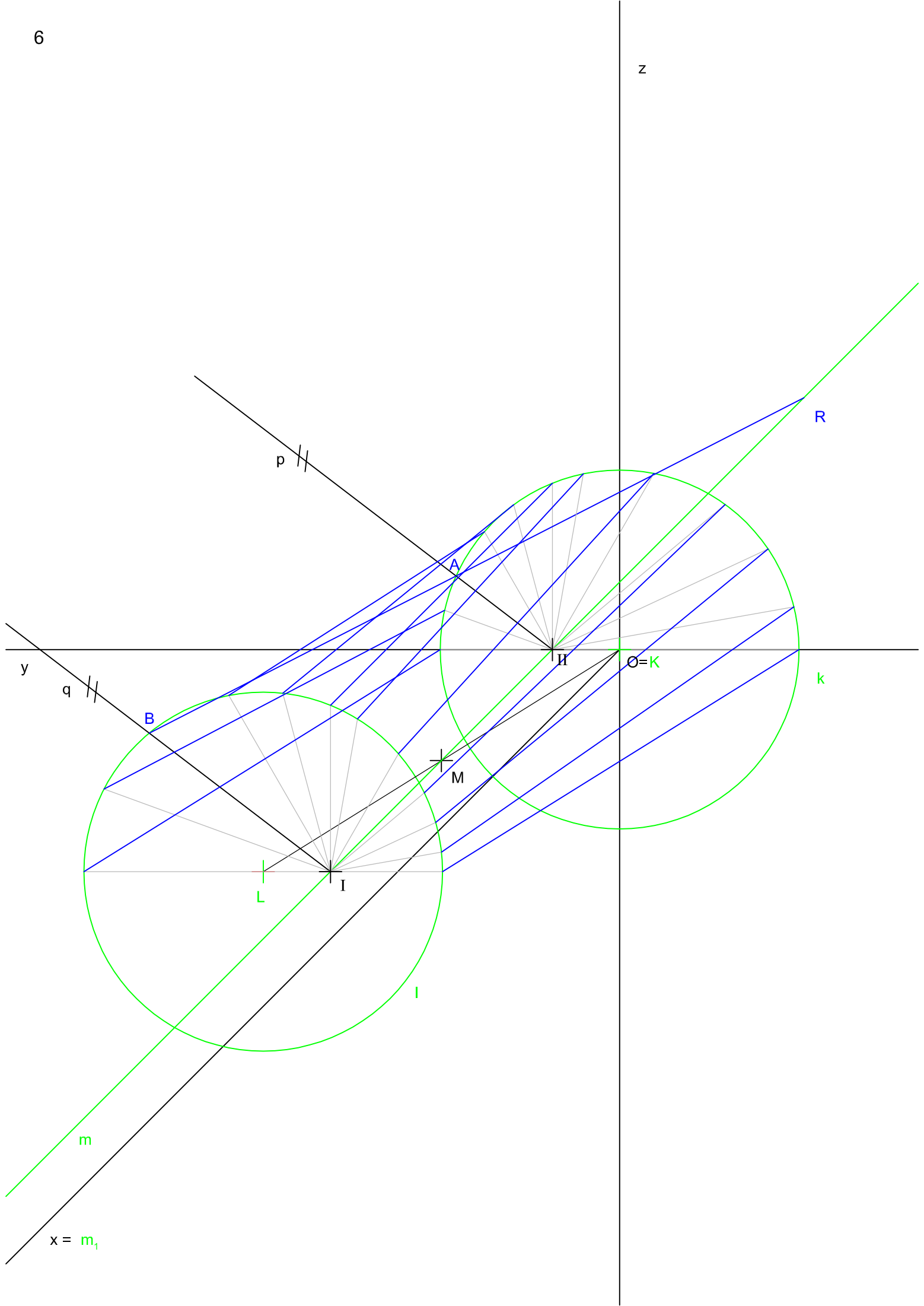
$A \in k \cap p$

$B \in l \cap q$

$AB \cap m = R$

7. A4 na výšku

PA: ΔXYZ , $X [4, 5; 14]$, $|XY| = |XZ| = 10$, $|YZ| = 11$

Zobrazte část plochy **šikmého průchodu** mezi půlkružnicemi $k(K, r = 5)$ a $l(L, r = 5)$ (nad půdorysnou $\pi(x, y)$), $K [0, 9, 0]$, $L [10, 5, 0]$.

Půlkružnice k leží v bokorysně $\mu(y, z)$, půlkružnice l v rovině rovnoběžné s bokorysnou.

Zobrazte části nejméně 15-ti tvořících přímek plochy a sestrojte obrysovou křivku.

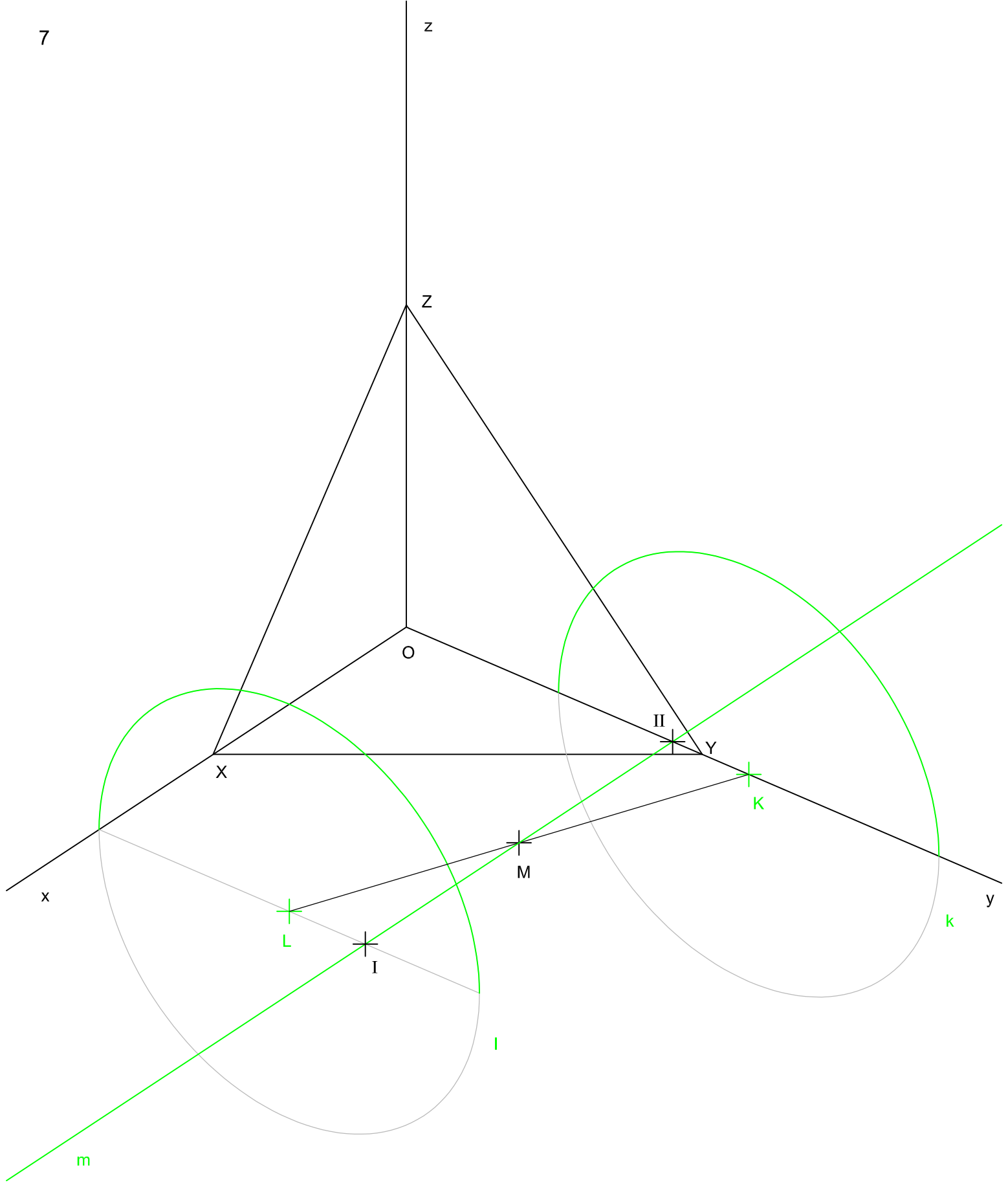
Postup:

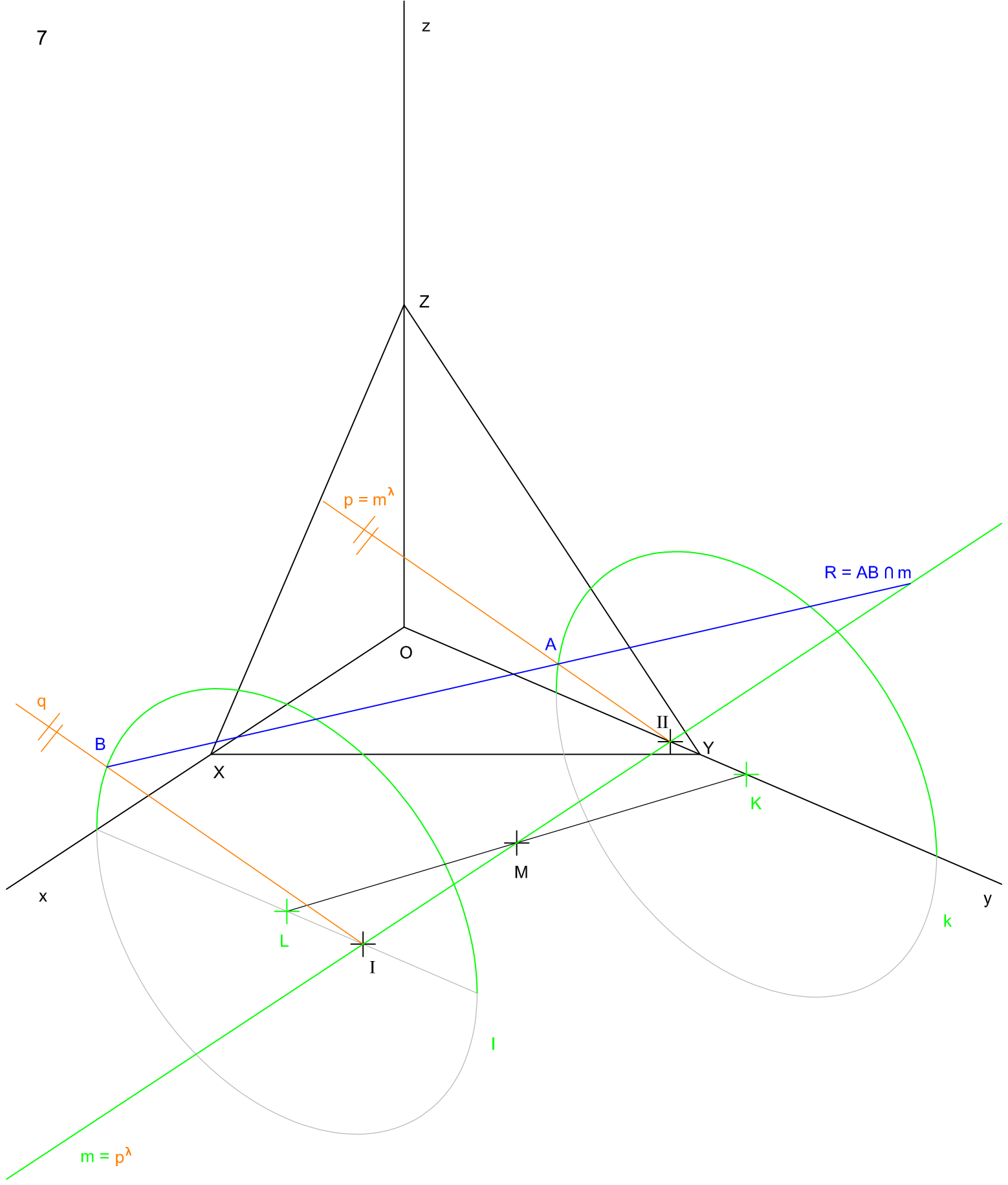
1) Vyneseme si zadání, řídicí křivky jsou půlkružnice k a l . Zobrazíme řídicí přímku m , která prochází středem úsečky KL a je kolmá k rovinám kružnic.

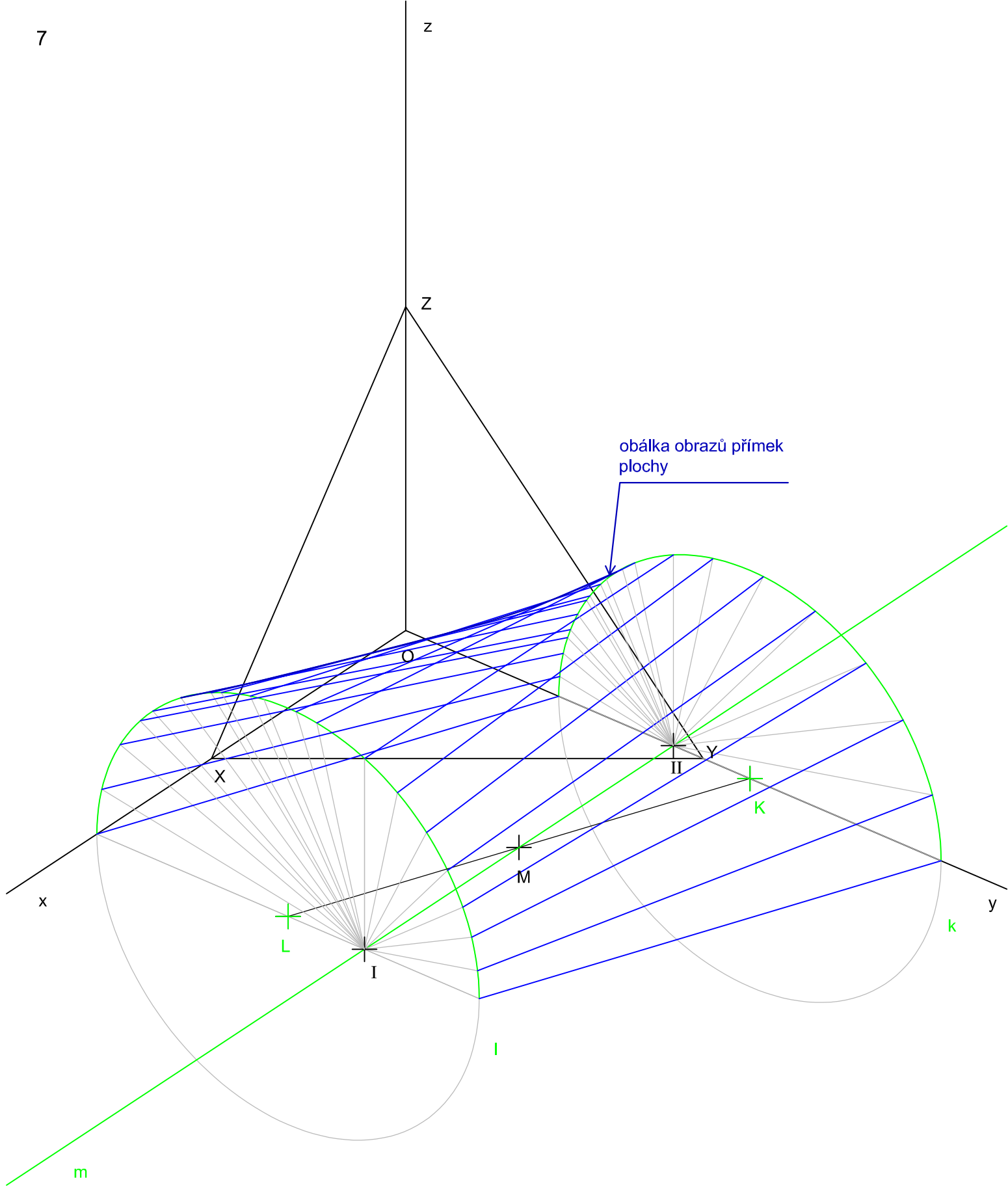
2) Konstrukce přímek plochy je stejná jako v př.6.

3) Pro obrysovou křivku zobrazíme dostatečné množství tvořících přímek, obrysová křivka je jejich obálkou.

8. A4 na šířku

PA: O [14, 10], (osa z svíslá), izometrie

Zobrazte část plochy nazývané **Freziérův cylindroid**. Plocha je určena těmito řídicími útvary:

a) horní polovina elipsy k v nárysně ν (x, z), $K [8, 0, 8]$ je střed, hlavní osa elipsy je rovnoběžná s osou x , velikost hlavní poloosy $a = 5$, velikost vedlejší poloosy $b = \frac{5}{\sqrt{2}}$,

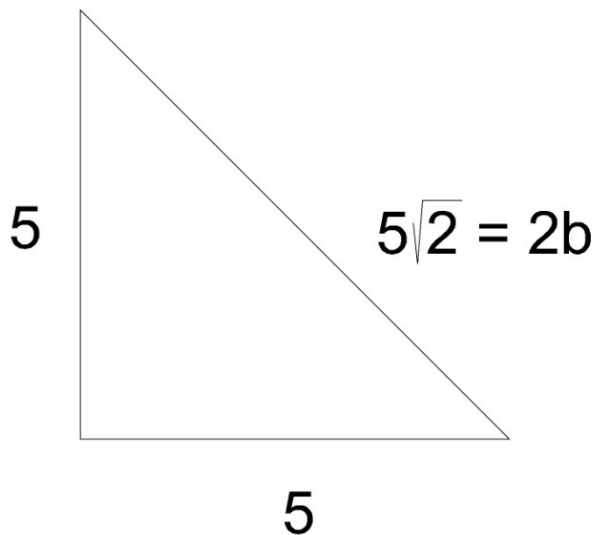
b) horní polovina elipsy l v bokorysně μ (y, z), $L [0, 8, 0]$ je střed elipsy, hlavní osa elipsy je osa y , velikost hlavní poloosy $a = 5$, velikost vedlejší poloosy $b = \frac{5}{\sqrt{2}}$,

c) nevlastní přímka, která je určena řídicí rovinou φ , $KL \subset \varphi$, $\varphi \perp \pi$.

Zobrazte části tvořících přímek mezi křivkami k a l , sestrojte obrysovou křivku.

Postup:

1) Vyneseme si zadání; pro konstrukci elips využijeme Rytzovu konstrukci. Řídicí křivky jsou: půlelipsy k a l a nevlastní přímka zadaná rovinou φ .

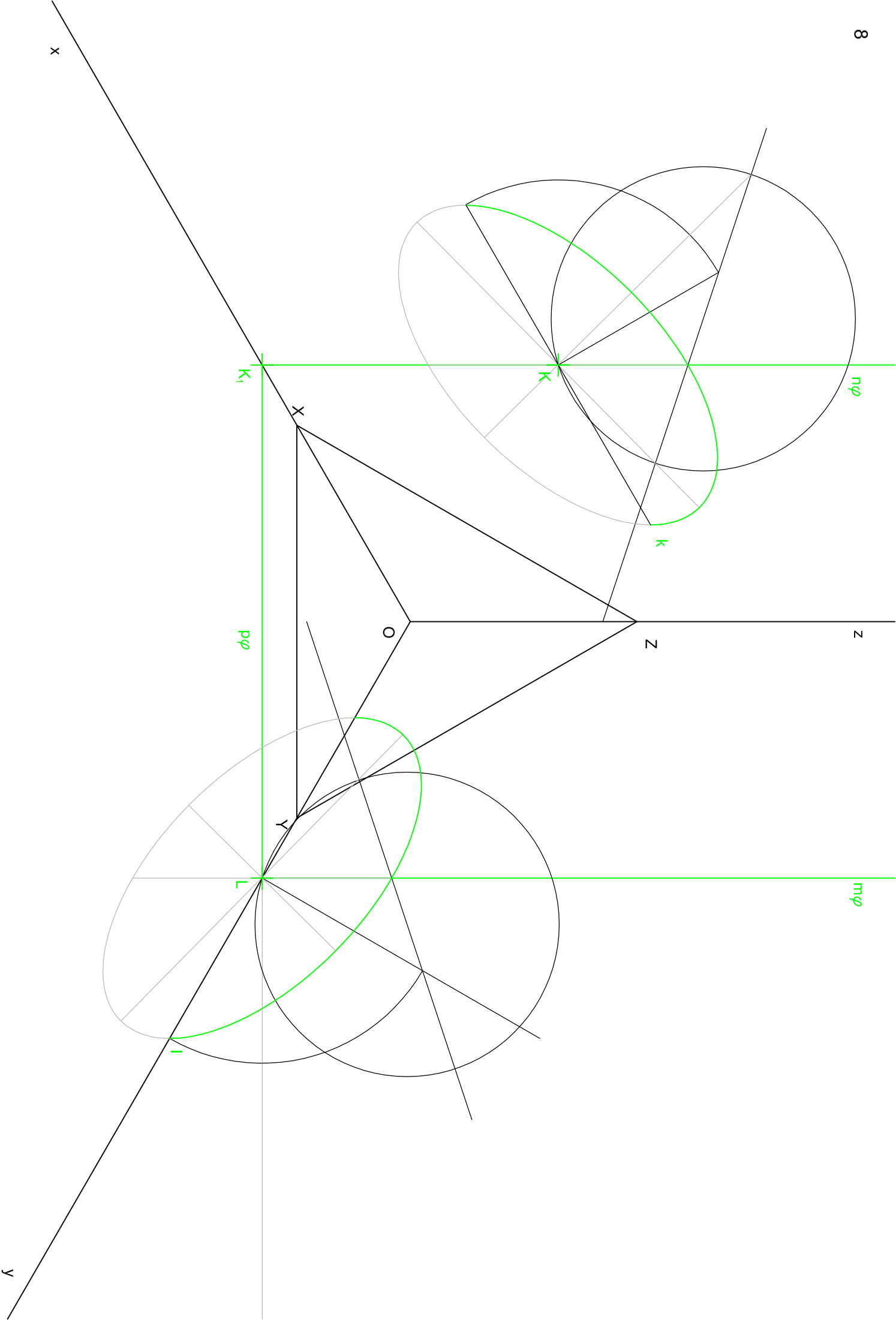

2) Zvolme libovolnou rovinu λ , která je rovnoběžná s rovinou φ (λ prochází nevlastní řídicí přímkou).

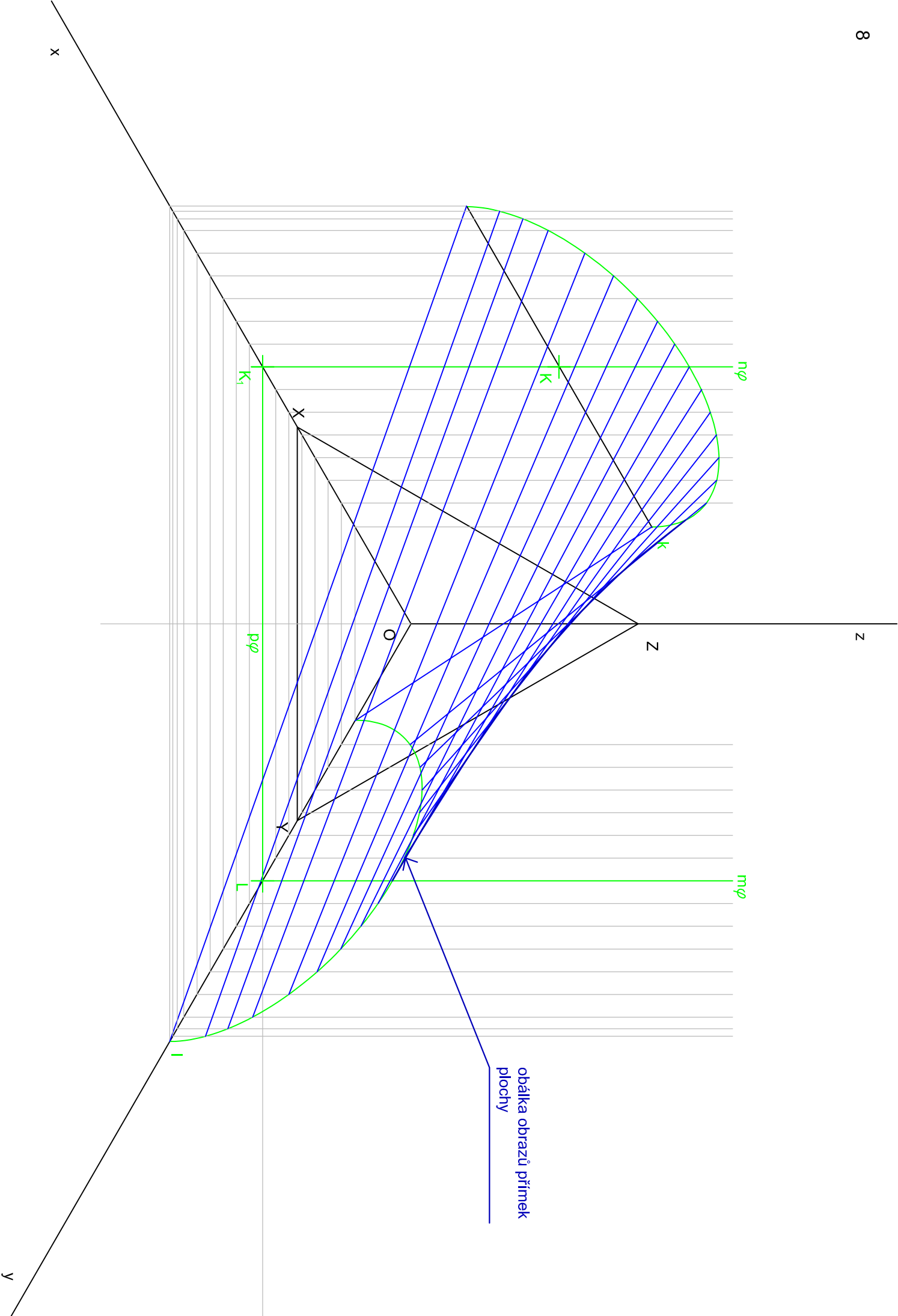
Označme $A = k \cap \lambda$ a $B = l \cap \lambda$. Přímka AB je tvořící přímka plochy.

3) Dále postupujeme stejným způsobem, zobrazíme dostatečné množství přímek.

4) Obrysová křivka je obálkou obrazů přímek plochy.

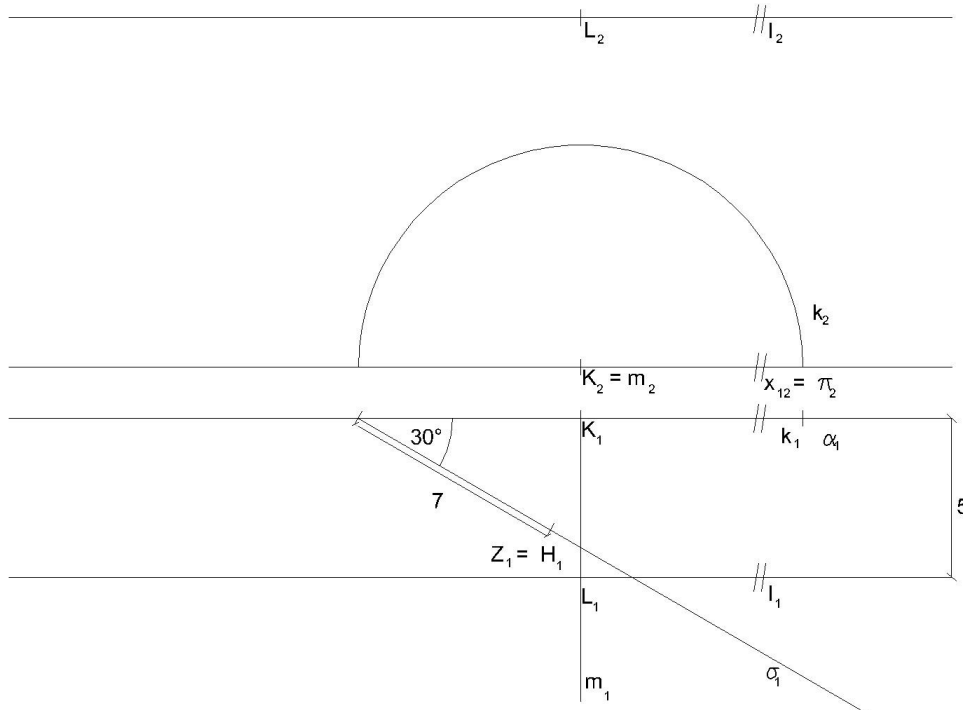
9. A4 na šířku

LP: H [20, 14], $v_h=8$, $d = 33$

Plocha **Montpellierského oblouku** je určena řídicími křivkami:

- horní půlkružnice $k(K, r = 7)$ v rovině α , α je kolmá k rovině π , $K \in \pi$.
- přímka l , $L \in l$, L nad π , $|L_1L| = 11$
- přímka m , $K \in m$, $m \perp \alpha$.

Zobrazte nejméně 10 tvořících přímek plochy.

σ – průmětna

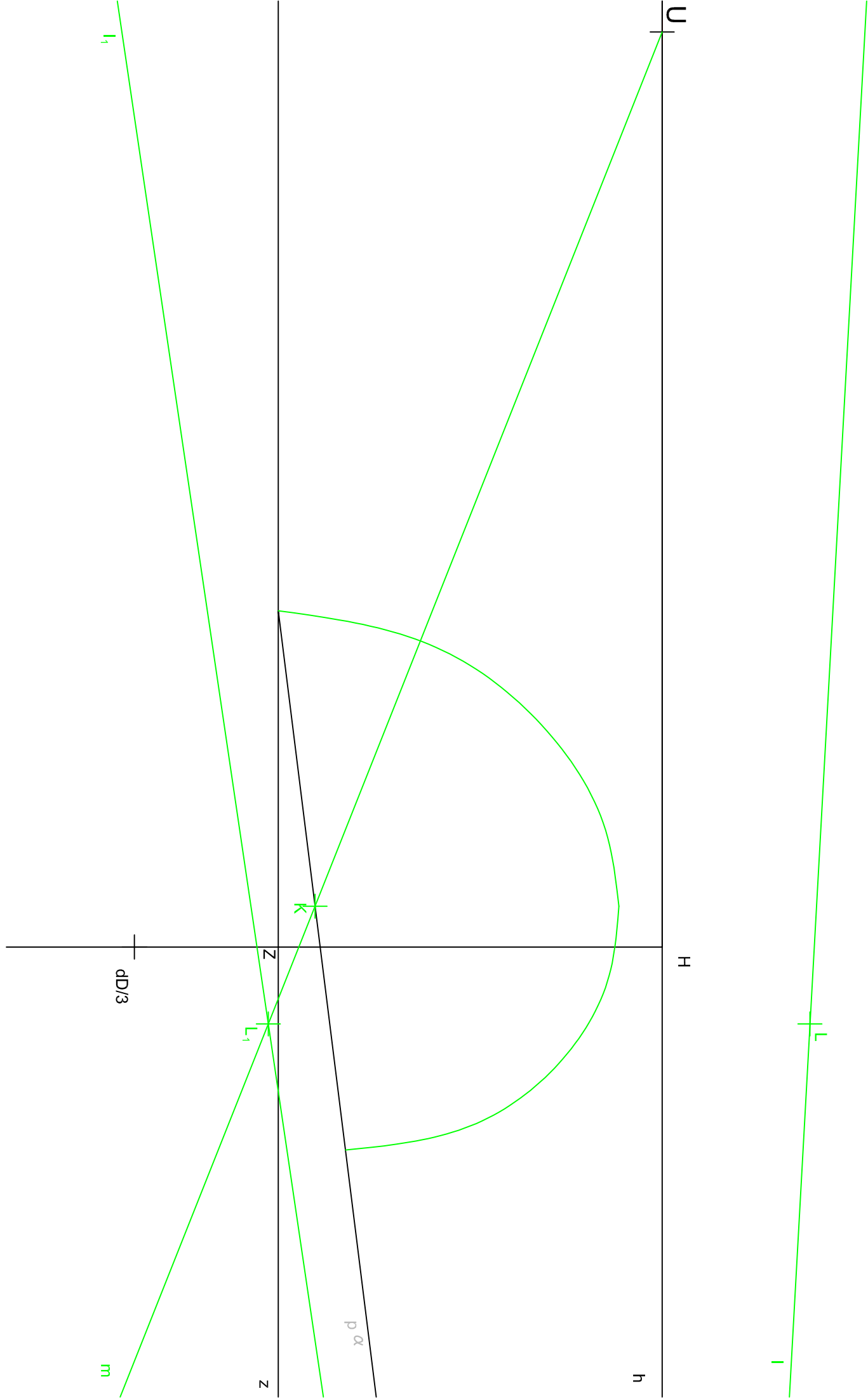
Postup:

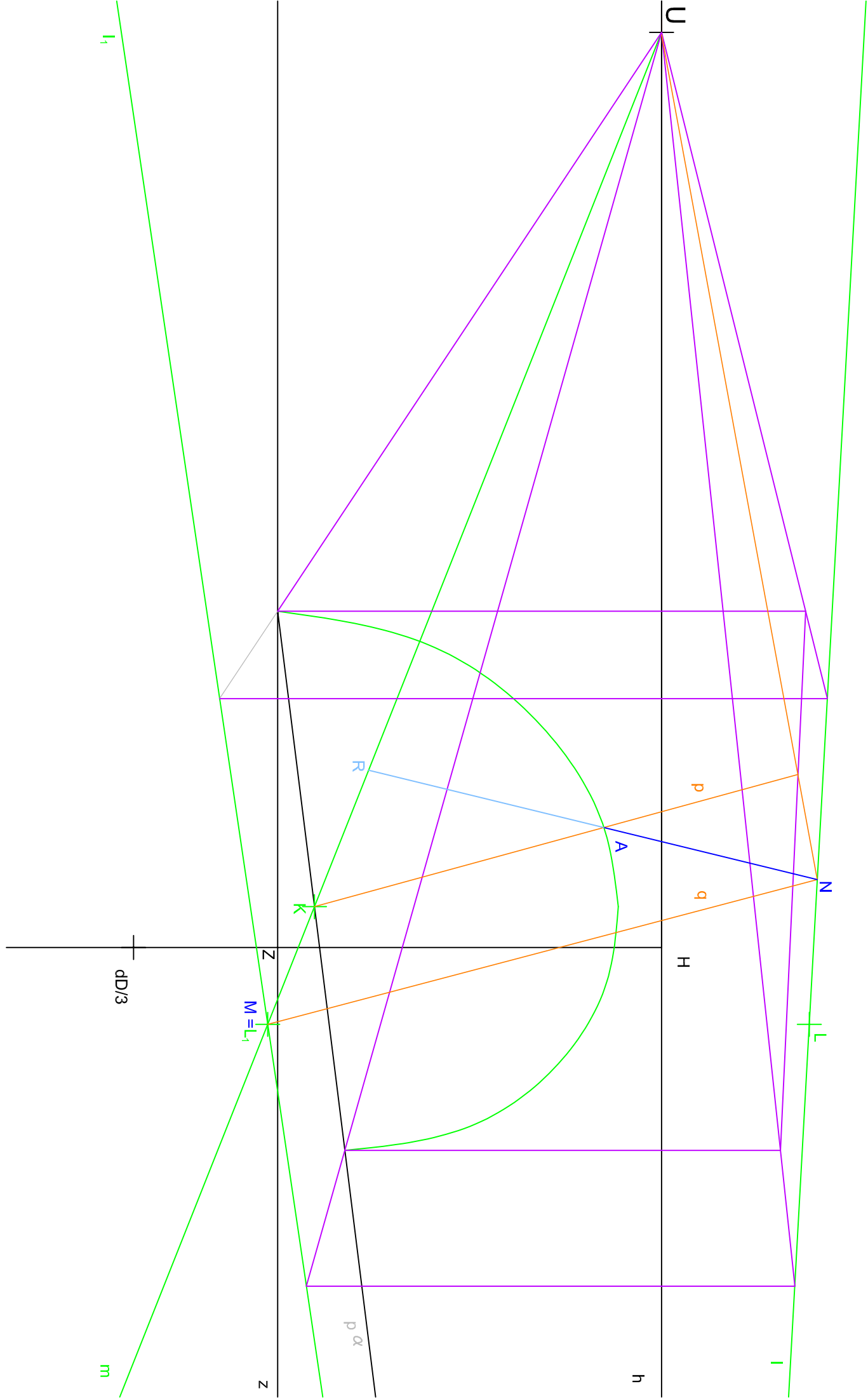
1) Vyneseme si zadání, řídicí křivky jsou: půlkružnice k , přímka l a m .

2) Postupujeme jako v př.3.

3) Problém je jen se zobrazením přímek rovnoběžných (přímky p a q), zde použijeme opsaný kvádr. V přední stěně je umístěna přímka l (zde hrana kvádrů), v zadní stěně půlkružnice k . Boční stěny jsou rovnoběžné ve skutečnosti s přímkou m , tedy obrazy bočních hran a obraz přímky m mají společný úběžník U . Výšku a šířku kvádrů je možno volit.

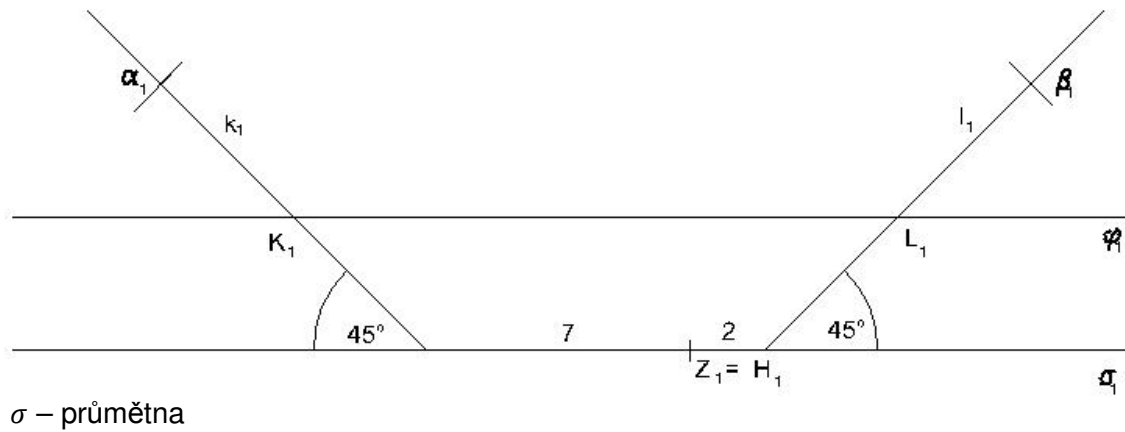

10. A4 na šířku

LP: H [18, 16], $v_h = 9$, $d = 28$

Zobrazte část plochy nazývané **cylindroid** (zobrazte část mezi rovinami α a β). Plocha je určena těmito řídicími útvary:

- a) horní půlkružnice $k(K, r = 5)$ v rovině α , α je kolmá k základní rovině π , $K \in \pi$,
- b) horní půlkružnice $l(L, r = 5)$ v rovině β , $\beta \perp \pi$, L nad π , $|L_1L| = 5$,
- c) nevlastní přímka určena rovinou φ , $KL \subset \varphi$, $\varphi \perp \pi$.

Postup:

- 1) Vyneseme zadání, řídicí křivky jsou půlkružnice k a l a nevlastní přímka zadaná rovinou φ .
- 2) Postupujeme jako v př.8.

